

BDK s.c.

ROK ZAŁ. 1992

BIURO ARCHITEKTONICZNO - URBANISTYCZNE

10-686 OLSZTYN, ul. Wilczyńskiego 6G/3

tel./fax (089) 541-42-24 e-mail: biuro@bdk.olsztyn.pl

NIP 739-020-51-26

P-510571498

arch. arch.: Janusz Dubowik, Szymon Zabokrzecki

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GRUNWALD Z SIEDZIBĄ W GIERZWAŁDZIE

CZĘŚĆ II

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO POLITYKA PRZESTRZENNA

Załącznik nr 3 do Uchwały nr L/302/2018 Rady Gminy Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie z dnia 16 maja 2018 r. w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Grunwald wraz z rysunkiem, stanowiącym załącznik nr 4 do niniejszej uchwały.

- *tekst wyróżniony czcionką Times New Roman stanowi dotychczasową treść, pozostawioną w dokumencie studium*
- *tekst wyróżniony czcionką Arial (kursywa) stanowi zmianę w treści dokumentu studium*

Olsztyn, 2018 r.

ZESPÓŁ PROJEKTOWY

GŁÓWNY PROJEKTANT:

mgr inż. arch. Kazimierz Grządka

Uprawnienia urbanistyczne nr 410/88

ZAGOSPODAROWANIE PRZESTRZENNE

mgr inż. Teresa Szymankiewicz - Szarejko

Uprawnienia urbanistyczne nr 1576

UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE:

mgr Zbigniew Zaprzelski

mgr Łucja Zaprzelska

UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE I DEMOGRAFIA:

Ekon. dypl. Bożena Kowalczyk

KOMUNIKACJA:

inż. Hanna Jędrasik

INFRASTRUKTURA TECHNICZNA:

mgr inż. Hanna Kurowska

ELEKTROENERGETYKA:

inż. Karol Więckowski

GRAFIKA KOMPUTEROWA

Piotr Jędrasik

OPRACOWANIE GRAFICZNE:

Elżbieta Markowska

Czesława Pawlikowska

ZESPÓŁ PROJEKTOWY ZMIANY STUDIUM

Główny Projektant:

mgr inż. arch. Szymon Zabokrzecki - upr. urb. UMiRM Nr 1535

- wpisany na listę POIU G-092/2002

Projektanci:

mgr inż. Michał Sobieraj

inż. Michał Oman

Opracowanie graficzne:

mgr inż. Michał Sobieraj

inż. Michał Oman

ZESPÓŁ PROJEKTOWY ZMIANY STUDIUM

Główny Projektant:

mgr inż. arch. Szymon Zabokrzecki - upr. urb. UMiRM Nr 1535

- wpisany na listę POIU G-092/2002

Projektant:

mgr inż. Michał Sobieraj

Opracowanie graficzne:

mgr inż. Michał Sobieraj

Opracowanie wykonano w:

Biurowo Architektoniczno – Urbanistycznym „BDK” s.c.

10-686 Olsztyn, ul. Wilczyńskiego 6G/3

SPIS TREŚCI

WSTĘP	5
1. KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW	6
1.1. KIERUNKI GENERALNE	6
1.2. UWARUNKOWANIA PRZYRODNICZE	7
1.3. UWARUNKOWANIA SPOŁECZNE I DEMOGRAFIA	9
1.4. PROBLEMY GOSPODARCZE	9
1.5. KOMUNIKACJA	11
1.6. INFRASTRUKTURA TECHNICZNA	12
2. KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW, W TYM TERENY WYŁĄCZONE SPOD ZABUDOWY	14
3. OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO I UZDROWISK	28
3.1. TERENY I OBIEKTY PRAWNIE CHRONIONE	28
3.2. OBSZARY POSTULOWANE DO OBJĘCIA OCHRONĄ	35
3.3. POSTULOWANE KIERUNKI POLITYKI PRZESTRZENNEJ DOTYCZĄCE OBSZARÓW CHRONIONYCH	35
3.4. ZAGROŻENIA I OCHRONA ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO	36
3.5. ZALESIENIA	37
3.6. EKSPLOATACJA KOPALIN.	38
4. OBSZARY I ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ	41
4.1. OBSZARY I OBIEKTY OBJĘTE PRAWNĄ OCHRONĄ	44
4.2. OBSZARY I OBIEKTY OBJĘTE WOJEWÓDZKIM SPISEM ZABYTKÓW	45
5. KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	54
5.1. FUNKCJONALNY UKŁAD DROGOWY W GMINIE	54
5.2. ŚCIEŻKI ROWEROWE	56
5.3. POLITYKA PRZESTRZENNA GMINY W ZAKRESIE KOMUNIKACJI	57
5.4. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ	58
6. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM	62
7. OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM, ZGODNIE Z USTALENIAMI PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO WOJEWÓDZTWA I USTALENIAMI PROGRAMÓW, O KTÓRYCH MOWA W ART. 48 UST. 1	64
8. <i>PONADLOKALNE INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO WYNIKAJĄCYCH Z OPRACOWANYCH PROGRAMÓW ADMINISTRACJI RZĄDOWE ORAZ INNYCH OPRACOWAŃ.</i>	64
9. OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MIEJSCOWEGO PLANU ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO NA PODSTAWIE PRZEPISÓW ODRĘBNYCH, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEPROWADZENIA SCALEŃ I PODZIAŁU NIERUCHOMOŚCI, A TAKŻE OBSZARY ROZMIESZCZENIA OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2000 M ² ORAZ OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNEJ	65

10. OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MIEJSCOWY PLAN ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO, W TYM OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA GRUNTÓW ROLNYCH I LEŚNYCH NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE	65
11. KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ	66
11.1. ROLNICTWO	66
11.2. LEŚNICTWO	67
12. OBSZARY SZCZEGÓLNEGO ZAGROŻENIA POWODZIĄ ORAZ OSUWANIA SIĘ MAS ZIEMNYCH	68
13. OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALIN FILAR OCHRONNY	69
14. OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY I ICH STREF OCHRONNYCH ORAZ OBOWIĄZUJĄCE NA NICH OGRANICZENIA PROWADZENIA DZIAŁALNOŚCI GOSPODARCZEJ, ZGODNIE Z PRZEPISAMI USTAWY Z DNIA 7 MAJA 1999 R. O OCHRONIE TERENÓW BYŁYCH HITLEROWSKICH OBOZÓW ZAGŁADY (DZ. U. NR 41, POZ. 412 ORAZ Z 2002 R. NR 113, POZ. 984 I NR 153, POZ. 1271)	69
15. OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCENIE, REHABILITACJI, REKULTYWACJI LUB REMEDIACJI ORAZ OBSZARY ZDEGRADOWANE	69
16. GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREFY OCHRONNE	70
17. INNE OBSZARY PROBLEMOWE, W ZALEŻNOŚCI OD UWARUNKOWAŃ I POTRZEB ZAGOSPODAROWANIA WYSTĘPUJĄCE W GMINIE	70
18. OBSZARY FUNKCJONALNE O ZNACZENIU LOKALNYM	70

Wstęp

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie zostało uchwalone uchwałą Nr XI/150/03 Rady Gminy Grunwald z dnia 07.07.2003r. Studium sporządzone było w trybie przepisów ustawy z dnia 7 lipca 1994 r. o zagospodarowaniu przestrzennym, która utraciła moc z dniem 10.07.2003r. W roku 2006 Rada Gminy Grunwald podjęła uchwałę Nr XLV/166/06 z dnia 29 września 2006 r. o przystąpieniu do zmiany studium. Zmiana studium sporządzona została w trybie obowiązujących od 11 lipca 2003r. ustawy z dnia 27 marca 2003r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2003r. Nr 80, poz. 717) i została uchwalona uchwałą Nr XXIX/130/09 Rady Gminy Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie z dnia 14 sierpnia 2009 r. Kolejna zmiana studium, uchwalona dnia 14 września 2012 r. uchwałą Nr XXI/116/2012 Rady Gminy Grunwald oraz *uchwalona dnia 14 grudnia 2016 r. uchwałą nr XXXII/180/2016 Rady Gminy Grunwald*, spowodowana była koniecznymi korektami związanymi głównie z dynamiką procesów inwestycyjnych w niektórych obszarach, w szczególności z aktualizacją inwestycji w zakresie lokalizowanych na terenie gminy farm elektrowni wiatrowych oraz dostosowaniem studium do aktualnie obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz innych przepisów prawa.

Niniejsza zmiana studium nie stanowi rewizji podstawowych zasad i kierunków polityki przestrzennej gminy, określonych w dokumencie studium z 2012 r. *i 2016 r.* Spowodowana została koniecznymi korektami związanymi z dostosowaniem studium do aktualnie obowiązującej ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym i prawa geologicznego i górniczego oraz innych przepisów prawa.

1. Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy oraz w przeznaczeniu terenów

1.1. Kierunki generalne

Kierunki ekologiczne i kulturowe

- Ochrona walorów i warunków funkcjonowania oraz ciągłości przestrzennej systemów ekologicznych w celu zwiększenia atrakcyjności obszaru gminy do życia mieszkańcom oraz do rozwoju funkcji turystycznej;
- Ochrona jakości i zasobów wód powierzchniowych i podziemnych dla celów rozwoju społeczno - gospodarczego oraz zabezpieczenia zasobów wód w dobrym stanie dla przyszłych pokoleń;
- Likwidowanie kolizji między funkcjonowaniem ekosystemów, a działalnością człowieka (konflikty i zagrożenia środowiska).
- Powiększanie świadomości ekologicznej społeczeństwa;
- Ochrona i utrzymanie obiektów zabytkowych oraz przystosowanie ich do nowych potrzeb w celu wzbogacenia oferty turystycznej obszaru gminy;
- Zachowanie ładu przestrzennego w jednostkach osadniczych w celu zwiększenia atrakcyjności obszaru gminy dla mieszkańców i turystów.

Kierunki społeczno – gospodarcze

- Wielofunkcyjny rozwój gospodarczy gminy w oparciu o rozwój funkcji turystycznej, rolnictwa, przedsiębiorczości i leśnictwa;
- Kreowanie rozwoju gospodarczego gminy z uwzględnieniem procesów dostosowawczych do norm europejskich;
- Podwyższenie standardu istniejącego zainwestowania turystycznego;
- Rozbudowa infrastruktury usługowej związanej z turystyką;
- Restrukturyzacja obszarów wiejskich w kierunku zmniejszenia zatrudnienia w rolnictwie, a zwiększenia w usługach i przedsiębiorczości;
- Rozwój przetwórstwa rolno – spożywczego na bazie produktów wytworzonych na obszarze gminy i terenów sąsiednich;

- Poprawa warunków życia mieszkańców poprzez zwiększenie dostępności do usług, podniesienie standardu urządzeń infrastruktury społecznej oraz poprawę warunków mieszkaniowych.

Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej i transportowej z uwzględnieniem bezpieczeństwa państwa

- Zaspokojenie potrzeb ludności poprzez uzbrojenie gminy w odpowiedniej ilości i jakości infrastrukturę techniczną;
- Poprawa warunków technicznych systemów komunikacyjnych zewnętrznych i wewnętrznych w celu zwiększenia atrakcyjności obszaru gminy dla inwestorów oraz polepszenia dostępności do usług mieszkańcom gminy;
- Zachowanie w zagospodarowaniu przestrzennym warunków niezbędnych do prawidłowego funkcjonowania systemu obronnego państwa

1.2. Uwarunkowania przyrodnicze

Na obszarze gminy Grunwald dominuje wysoczyzna morenowa. Jest ona dość jednorodna w części południowo-zachodniej i o bardziej urozmaiconej rzeźbie w części północnej. Od Rychnowa poprzez Frygnowo do Mielna przebiega pasmo piaszczystego sandru o szerokości 2 – 4 km, o charakterze falistym do równinnego.

Obszary wysoczyznowe przecięte są dolinami rzecznyymi i rynną lodowcową w której znajdują się jeziora Omin Wielki i Mały, jezioro Mielno i jez. Tymawskie.

Przeważają gleby średniej jakości, lesistość przekracza 22 % powierzchni gminy.

Położenie na Garbie Lubawskim powoduje, że obszar gminy ma charakter wododziałowo-źródłiskowy. Występujące tu źródłiskowe i górne odcinki rzek pozostają w zlewni całkowitej jezior. Wody wgłębne przeważnie są izolowane od powierzchni terenu.

Część terenów objęta jest terytorialnymi formami prawnej ochrony przyrody. Obszar gminy charakteryzuje się zróżnicowanymi warunkami fizjograficznymi. Analiza obszaru gminy przy pomocy kryteriów takich jak: przydatność funkcjonalna, walory przyrodniczo – krajobrazowe i wrażliwość środowiska na działalność ludzką dała podstawę do wydzielenia obszarów (jednostek strukturalnych) różniących się między sobą, a wewnątrz mających podobne cechy środowiska przyrodniczego.

Charakterystykę wydzielonych jednostek przedstawia poniższa tabela:

SYMBOL	CHARAKTERYSTYKA JEDNOSTEK	ZASADY UŻYTKOWANIA
1	2	3
„WP”	<p>„WP” „Wysoczyzna Pojezierna”</p> <p>Tereny rolnicze, charakteryzujące się dominacją urodzajnych gleb. Niska lesistość. W podłożu dominuje glina zwałowa. Położone w oddaleniu od jezior. Nie objęte prawnymi obszarowymi formami ochrony przyrody.</p>	<p>Obszary stosunkowo odporne na działalność ludzką, lecz oddziaływujące pośrednio na mało odporne jeziora.</p> <p>Warunki przyrodnicze predestynują te obszary gminy do utrzymania funkcji rolnej jako podstawowej funkcji gospodarczej, a także rzemiosła i drobnego przemysłu. Formy gospodarowania mogą być stosunkowo intensywne. Nie są ograniczane formami prawnej ochrony przyrody. Postuluje się zachować zadrzewienia i podmokłości, a ciekii wodne otaczać pasami trwałej zieleni.</p>
„WM”	<p>„WM” „Wysoczyzna Mozaikowa”.</p> <p>Obszary faliste i pagórkowate, w przewadze rolnicze. Przydatność rolnicza gleb zróżnicowana, podobnie mozaikowa budowa podłoża gruntowego.</p> <p>Położone na ogół w oddaleniu od jezior.</p> <p>Na ogół nie objęte prawnymi obszarowymi formami ochrony przyrody.</p>	<p>Obszary stosunkowo odporne na działalność ludzką, lecz oddziaływujące pośrednio na mało odporne jeziora.</p> <p>Predestynowane do rozwoju wielofunkcyjnego: funkcja rolna, leśna, osadnictwo, drobny przemysł i rzemiosło. Postulowane formy przyjazne środowisku oraz ograniczanie rozwoju wielkoobszarowych monokultur, sprzyjanie mozaikowości krajobrazu.</p>
„WMC”	<p>„WMC” „Wysoczyzna Mozaikowa”.</p> <p>Lokalnie objęte obszarem chronionego krajobrazu i otuliną Parku Krajobrazowego Wzgórz Dylewskich.</p>	<p>Lokalnie ograniczenia z tytułu występowania na obszarach objętych prawną ochroną przyrody.</p>
„OS”	<p>„OS” „Obszary Sandrowe”. Obszary faliste i pagórkowate. W przewadze grunty rolne o niskiej urodzajności. Lesistość stosunkowo niska.</p> <p>Lokalnie można się spodziewać wzmoczonej infiltracji do wód wglębnych. W części położone na obszarach chronionego krajobrazu.</p>	<p>Obszary o dość niskiej przydatności rolniczej.</p> <p>Predestynowane głównie do zalesień ze względu na:</p> <ul style="list-style-type: none"> - duży udział gruntów rolnych marginalnych; - położenie w strefie wododziałowej; - predyspozycje do spełniania funkcji lokalnych korytarzy ekologicznych; - wzmoczoną infiltrację wód opadowych do wód podziemnych.
„WSJ”	<p>„WSJ” „Wysoczyzny i sandry okołojeziorne”.</p> <p>Obszary podobne w charakterze do „WM” i „OS”, lecz położone w pobliżu jezior. Izolacja do wód wglębnych użytkowego poziomu jest niepełna.</p> <p>Lokalnie znaczny udział kompleksów leśnych, głównie na siedliskach borowych.</p> <p>Na ogół bardzo wysokie walory krajobrazowe. W przewadze objęte obszarem chronionego krajobrazu.</p>	<p>Obszary oddziaływujące bezpośrednio na środowisko przyrodnicze jezior. Wysokie walory krajobrazowe.</p> <p>Predestynowane głównie do funkcji rekreacyjnej w powiązaniu z jeziorami. W użytkowaniu terenów pożądanym jest wysoki udział trwałej zieleni, w tym dolesień.</p> <p>Powinno się unikać stosowania indywidualnych rozwiązań gospodarki ściekowej. Prawidłową gospodarkę ściekową sugeruje się rozwiązywać w pierwszej kolejności.</p>
„DR”	<p>„DR” „Doliny rzeczne”. Doliny (oraz tereny przyległe) Drwęcy i Grabiczka głęboko wcięte w wysoczyznę, a także dolina Dylewki. Wysoka lesistość, gleby mozaikowate. Dynamiczna rzeźba terenu. Osie stanowią rezerwatowe rzeki.</p>	<p>Tereny o wysokich walorach krajobrazowych, ważne jako naturalne korytarze środowiskowe oraz spełniające rolę strefy ochronnej rezerwatu rzeki Drwęcy. W celu zachowania drożności przyrodniczej korytarza zalecane jest ekstensywne użytkowanie terenu, w tym zalesienia. Osadnictwo i pobytowe formy rekreacji postuluje się lokalizować na obrzeżach. Powinno się unikać tworzenia barier utrudniających migrację zwierząt.</p>

1.3. Uwarunkowania społeczne i demografia

Gmina charakteryzuje się dość dobrą sytuacją demograficzną wyrażającą się względnie stabilną liczbą ludności oraz korzystniejszą, niż przeciętnie na obszarach wiejskich regionu, strukturą wieku ludności.

Najpoważniejszym problemem, ograniczającym rozwój gminy jest utrzymujący się deficyt miejsc pracy w działalnościach pozarolniczych. Skutkiem tego jest wysokie bezrobocie o charakterze długotrwałym.

Konsekwencją utrzymującego się bezrobocia jest wysoki poziom zubożenia ludności gminy. Konieczność zdynamizowania rozwoju gospodarczego i przyrostu miejsc pracy wynika nie tylko z potrzeby zaspokojenia istniejącego deficytu ale również prognozowanego przyrostu zasobów pracy w najbliższym okresie perspektywicznym.

Sieć istniejących na terenie gminy urządzeń usługowych jest racjonalna, natomiast nie zadawalający jest stan techniczny niektórych obiektów.

Problemem, obniżającym jakość życia mieszkańców gminy, są trudne warunki mieszkaniowe. Przyczyną tego jest utrzymujący się regres w budownictwie mieszkaniowym.

1.4. Problemy gospodarcze

Rolnictwo

Analiza uwarunkowań rozwoju rolnictwa na obszarze gminy pozwala na wyodrębnienie na jej obszarze terenów o preferencjach do rozwoju dużych gospodarstw o charakterze farmerskim lub mniejszych, specjalistycznych.

Najkorzystniejsze tereny do rozwoju tych form gospodarstw rolnych, to tereny położone w środkowej i zachodniej części gminy w rejonie miejscowości: Dylewo, Dylewko, Marcinkowo, Frygnowo, Łodwigowo, Grunwald, oraz Gierzwałd,

Na pozostałym obszarze uwarunkowania przyrodnicze stwarzają szereg ograniczeń do produkcji rolnej wynikających z wrażliwości obszaru na antropopresję oraz z funkcji ochronnych terenu. Obszar ten preferowany jest do rozwoju gospodarstw rolnych zintegrowanych (o ekologicznych metodach gospodarowania) z możliwością powiązania ich z rozwojem bazy agroturystycznej.

Korzystne czynniki rozwoju rolnictwa w gminie stanowią głównie następujące czynniki:

- bardzo korzystne warunki przyrodniczo – rolnicze ze stosunkowo małą wrażliwością znacznej części obszaru gminy na antropopresję;
- przemiany w strukturze agrarnej gospodarstw rolnych w kierunku powiększania ich areалу;
- powstawanie nowych dużych gospodarstw rolnych (powyżej 50 ha)
- położenie gminy w niewielkiej odległości od miast: Ostródy, Olsztynka i Olsztyna;
- przebieg przez gminę drogi krajowej ekspresowej nr 7 oraz dróg wojewódzkich, które są w układzie podstawowym województwa;
- wysokie walory przyrodniczo – krajobrazowe stwarzają korzystne warunki do rozwoju agroturystyki

Ograniczenia do rozwoju funkcji rolnej wynikają przede wszystkim z następujących czynników:

- mała ilość zakładów przetwórstwa rolno – spożywczego i przechowania produktów rolnych na obszarze gminy;
- nie rozwinięty system skupu i dystrybucji płodów rolnych;
- wysokie bezrobocie strukturalne na terenach po byłych gospodarstwach PGR

Turystyka

Gmina Grunwald posiada potencjał do rozwoju funkcji turystycznej, na który składają się następujące czynniki:

- walory przyrodniczo – krajobrazowe głównie w rejonie Mielna, Tymawy, Lubian, Drwęcy, Grabiczka oraz wzgórza położone na wschód od Gierzwałdu;
- znaczna ilość obiektów zabytkowych oraz Pola Grunwaldzkie położone między Grunwaldem, a Stębarkiem. W skład zespołu Pól Grunwaldzkich wchodzi: zespół pomnikowy, muzeum, ruiny gotyckiej kaplicy pobitewnej
- dobre połączenie komunikacyjne i niewielka odległość od miast Ostródy, Olsztynka oraz od Olsztyna;

Potencjał ten jest w niewielkim stopniu wykorzystany, istniejące zainwestowanie turystyczne charakteryzuje niski standard i praktycznie brak obiektów z miejscami całorocznymi.

Jedną z głównych barier w dotychczasowym rozwoju funkcji turystycznej w gminie był i jest brak rozwiązania problemu utylizacji ścieków, zwłaszcza że baza turystyczna rozwija się na terenach o dużej wrażliwości na antropopresję (zlewnia pojezierna). Uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej na obszarze gminy pozwoli na zdynamizowanie rozwoju turystyki

Przemysł i rzemiosło produkcyjne oraz leśnictwo

Przemysł rozwinięty na terenie gminy oparty jest o przetwórstwo surowców lokalnych, to jest o produkty wytwarzane w następujących dziedzinach gospodarki: rolnictwie i leśnictwie. Duży wpływ na rozwój przedsiębiorczości ma niewielka odległość od aglomeracją miasta Olsztyna. Po ukształtowanych kierunkach produkcji (drobiarstwo) zaznacza się subregionalny wpływ miasta Olsztyna z chłonnym rynkiem zbytu.

Dodatkowy element dynamizującym rozwój gospodarczy gminy stanowi budowa drogi ekspresowej S7. Realizacja zjazdów oraz skrzyżowań w rejonie Rychnowa pozwoli na lepsze powiązanie drogi z przyległym terenem, który stanowi tzw. pasma aktywizacji rozwoju.

Leśnictwo na terenie gminy jest funkcją, w której oprócz zadań związanych z gospodarką leśną duże znaczenie mają zadania ochronno – hodowlane. Wynikają one z funkcji ochronnych obszarów leśnych gminy, które w większości położone są na obszarze chronionego krajobrazu.

Wysokie bezrobocie na terenie gminy stwarza możliwości uzyskania dodatkowo pracowników do prac pielęgnacyjnych w drzewostanach porolnych wymagających stałej interwencji.

1.5 Komunikacja

Układ komunikacyjny gminy stanowi zarówno czynnik dynamizujący jej rozwój jak i ograniczenie. Zarówno przebieg przez gminę drogi ekspresowej nr 7 jak i korzystny układ sieci dróg jest elementem stymulującym rozwój gospodarczy.

Ograniczenie stanowi ich nieodpowiedni stan techniczny. Obecnie prawie wszystkie drogi z nadrzędnego i podstawowego układu komunikacyjnego w gminie nie posiadają wymaganych dla ich funkcji parametrów technicznych. Sytuację pogarsza brak planowych modernizacji dróg. Na niszczenie dróg dodatkowo wpływa wzrost natężenia ruchu oraz wzrost obciążenia pojazdami wysokotonażowymi wożącymi kruszywo z kopalni w okolicach Dąbrówna.

Okresowe łatanie dziur tej degradacji nie powstrzyma – dotyczy to zarówno dróg wojewódzkich jak dróg powiatowych oraz gminnych.

Reasumując, istniejący układ komunikacyjny po wykonaniu potrzebnych modernizacji i remontów będzie w sposób prawidłowy obsługiwał gminę i zapewni mieszkańcom lepszy dostęp do usług oraz aktywizację w sferze gospodarczej.

1.6. Infrastruktura techniczna

Gospodarka wodna

W zakresie zaopatrzenia w wodę w gminie występują następujące uwarunkowania:

- większość miejscowości gminy (ok. 90%) posiada wiejskie lub zbiorcze ujęcia wody i jest zwodociągowana siecią rozdzielczą bądź przesyłową magistralną;
- wydajność istniejących ujęć wody, stanowiących ujęcia wiejskie i zbiorowe, jest wystarczająca dla potrzeb perspektywicznych.
- niezbędna jest sukcesywna modernizacja sieci w szczególności sieci wodociągowej realizowanej w latach 70-tych na terenie gospodarstw państwowych
- na terenach o braku izolacji lub nieciągłej izolacji od wód użytkowych zaleca się realizację sieci wodociągowej równoległe z rozwiązaniem gospodarki ściekowej, a w przypadku istniejącego wodociągu realizacja kanalizacji jest zadaniem priorytetowym.

Generalnie gospodarka wodna nie stanowi bariery rozwojowej gminy.

Gospodarka ściekowa

Gmina posiada dwie oczyszczalnie ścieków:

- w Zybułowie, która obsługuje miejscowości: Zybułotów, Tymawa, Mielno oraz Grunwald i Stębark (poprzez kolektor tłoczny w Grunwaldzie)

- w Gierzwałdzie, która obsługuje ośrodek główny ośrodek gminny – Gierzwałd.

Na terenie wszystkich pozostałych miejscowości brak jest zorganizowanego systemu utylizacji ścieków.

Gospodarka gazowa

Przez teren gminy w północnej części przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 125 PN 6,3MPa, relacji Olsztynek-Iława. Na terenie gminy brak stacji redukcyjnych I° i II° oraz brak sieci gazowej średniego i niskiego ciśnienia.

Elektroenergetyka

Zaopatrzenie w energię elektryczną Gminy odbywa się ze stacji 110/15 kV Ostróda, 110/15 Olsztynek i 110/15 kV Nidzica poprzez PZ SAMIN 15/15 kV pracujący w relacji linii 15 kV.

PZ SAMIN sterowany jest drogą radiową z punktu dyspozycyjnego EOP. Wyposażony jest w rozdzielnię 15 kV, z której wyprowadzone są linie rozdzielcze 15 kV przebiegające przez teren gminy, drugostronnie włączone do GPZ 110/15 Ostróda, GPZ 110/15 kV Olsztynek GPZ 110/15 kV Nidzica. Energia elektryczna do odbiorców doprowadzana jest, w większości poprzez stacje transformatorowe 15/0,4 kV promieniowo podłączone do sieci rozdzielczej 15 kV.

Przez teren Gminy przebiega linia napowietrzna wysokiego napięcia 220 kV relacji GPZ OLSZTYN I – GPZ WŁOCŁAWEK AZOTY. Linia ta wymaga strefy wolnej od obiektów kubaturowych, który stanowi pas terenu w odległości po 25,0 m od osi linii. W pasie strefy istnieje możliwość upraw rolnych, szkółek itp. Dla linii napowietrznych 110 kV strefa ograniczonego zagospodarowania to pas terenu w odległości ok. 16 m od osi linii w obie strony.

Zarówno konfiguracja sieci elektroenergetycznej jak i stan urządzeń zasilających zapewnia wystarczającą dyspozycyjność i duże możliwości przesyłowe, gwarantujące właściwe zabezpieczenie potrzeb elektroenergetycznych gminy.

2. Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów, w tym tereny wyłączone spod zabudowy

Diagnoza uwarunkowań rozwoju gminy pozwoliła na wyodrębnienie na jej obszarze trzech podstawowych jednostek struktury funkcjonalno – przestrzennej gminy. „MRT”-jednostka wielofunkcyjna, jednostka „MT” dominującej funkcji turystycznej i ochronnej z uwagi na walory przyrodniczo – krajobrazowe oraz na położenie w zasięgu Obszaru Chronionego Krajobrazu Jeziora Mielno i jednostka „RP” o dominującej funkcji rolnej i produkcyjnej.

Różnią się one głównie uwarunkowaniami przyrodniczymi, predyspozycjami obszaru do rozwoju funkcji gospodarczych oraz kierunkami polityki przestrzennej.

Charakterystyka jednostek funkcjonalno – przestrzennych:

"MRT" - jednostka z potencjalnymi warunkami do rozwoju wielofunkcyjnego tj. przedsiębiorczości, przemysłu, usług, rolnictwa i turystyki. Jest to jednostka z korzystnymi warunkami przyrodniczo-rolniczymi, w której ograniczenia wynikające z funkcji ochronnych występują na fragmentach obszaru. Powiązania komunikacyjne stanowią potencjał do rozwoju przedsiębiorczości. Uwarunkowania przyrodnicze stanowią potencjał do rozwoju rolnictwa, drobnych zakładów przetwórstwa rolno – spożywczego oraz przechowalnictwa. Jednostka zasięgiem obejmuje miejscowość Gierzwałd i oba ośrodki pomocnicze obsługi gminy tj. Kiersztanowo i Dylewo. Miejscowości te stanowią elementy stymulujące rozwój przedsiębiorczości usług oraz turystyki z uwagi na istniejące już wyposażenie w urządzenia infrastruktury społecznej i technicznej. Teren jednostki posiada także walory przyrodniczo – krajobrazowe do rozwoju turystyki i agroturystyki. Na obszarze jednostki występuje znaczna ilość obiektów zabytkowych zwiększających atrakcyjność turystyczną terenu. Przez jednostkę przebiega droga krajowa ekspresowa nr 7 i droga wojewódzka nr 542 stanowiąc potencjalny obszar aktywizacji rozwoju na terenach przyległych do projektowanych węzłów w rejonie miejscowości Rychnowo.

"MT" - jednostka z dominującymi funkcjami ochronnymi. Obszar o wysokiej randze przyrodniczej i krajobrazowej, mało odporny na działalność człowieka. Czystość środowiska preferuje na tym obszarze rozwój funkcji gospodarczych preferujących ekologiczne zasady gospodarowania jak rolnictwo zintegrowane, produkcja zdrowej

żywności, turystyka związana z kształceniem młodzieży w dziedzinie ekologii, botaniki, ekologii (tzw. zielone szkoły). Na bazie gospodarstw o ekologicznych formach gospodarowania może rozwijać się agroturystyka. Leśnictwo z dominującymi funkcjami ochronno – hodowlanymi. Na terenie jednostki ośrodki obsługi ludności to wieś Mielno oraz położona na styku z jednostką wieś Stębark.

Przez teren jednostki przebiega droga wojewódzka nr 537 stanowiąc czynnik aktywizacji gospodarczej.

"RP" – jednostka z dominującą funkcją rolną. Obszar o wysokich walorach przyrodniczo – rolniczych. Dobre gleby, mniejsza niż na pozostałym obszarze gminy wrażliwość terenu na antropopresję, zasoby gruntów Skarbu Państwa do zagospodarowania, oraz korzystne warunki ekonomiczne (dobre powiązanie komunikacyjne oraz niewielka odległość terenu gminy od miast (Ostródy, Olsztynka i Olsztyna) - to zespół cech, który sprzyja tworzeniu gospodarstw farmerskich o powierzchni 100 ha i więcej lub specjalistycznych na mniejszych arealach np. ogrodnictwo, drobiarstwo itp.

Na terenie jednostki znajdują się trzy ośrodki obsługi ludności: Grunwald, Frygnowo i Stębark, które stanowią z drogami wojewódzkimi przebiegającymi przez jednostkę czynniki aktywizacji gospodarczej obszaru. Dodatkowym elementem stymulującym rozwój gospodarczy na obszarze jednostki jest teren zespołu Pól Grunwaldzkich.

Jednostka strukturalna „MRT”

Jest to jednostka obejmująca środkową i północną część gminy. Charakterystyczną cechą jej obszaru jest zróżnicowana wrażliwość na antropopresję.

W dotychczasowym rozwoju podstawową funkcją gospodarczą na obszarze jednostki było rolnictwo.

Większość terenu posiada stosunkowo dużą odporność na działanie człowieka i jest to środkowa część jednostki. Na tym terenie postuluje się lokalizowanie urządzeń związanych z obsługą rolnictwa, przetwórstwa produktów rolnych, produkcji zwierzęcej w gospodarstwach farmerskich oraz grup producenckich.

Ograniczenia w gospodarowaniu na terenie jednostki występują na Obszarach Chronionego Krajobrazu Doliny Górnej Drwęcy (na którym obowiązują przepisy ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004r. Dz. U. z 2004r. Nr 92, poz. 880, z 2005r. Nr

113, poz. 954, Nr 130, poz. 1087 wraz z rozporządzeniami wykonawczymi do w/w ustawy) oraz w strefie ochronnej Parku Krajobrazowego Wzgórz Dylewskich.

Na obszarze jednostki znajdują się ośrodki obsługi ludności w gminie. Wieś Gierzwałd wyposażona w urządzenia usługowe poziomu II o zasięgu gminnym oraz ośrodki poziomu I z urządzeniami usługowymi o zasięgu mikroregionu obsługi. Są to Szczepankowo i Dylewo.

Ośrodki usługowe i miejscowości na obszarze jednostki powiązane są z drogą ekspresową nr 7 poprzez drogi wojewódzkie i układ podstawowy, na który składają się drogi powiatowe i wybrane drogi gminne.

Jest to jednostka wielofunkcyjna, co oznacza, że funkcje gospodarcze takie jak rolnictwo, leśnictwo, przemysł, przedsiębiorczość i turystyka mają równorzędne uwarunkowania rozwoju.

Na obszarze jednostki przyjęto następujące kierunki rozwoju funkcji gospodarczych:

- w zakresie rolnictwa rozwój wielokierunkowy, duże gospodarstwa farmerskie oraz mniejsze tworzące grupy producenckie, a na terenach wrażliwych na antropopresję na obszarach chronionego krajobrazu oraz strefy ochronnej parku, gospodarstwa zintegrowane i agroturystyka;
- rozwój produkcji alternatywnej na terenach wiejskich w sąsiedztwie lasów jak: uprawa i zbieranie ziół, zbiory runa leśnego oraz rozwój pszczelarstwa;
- w turystyce także rozwój wielokierunkowy od obiektów turystycznych całorocznych, po zabudowę letniskową i pensjonatową w ramach uzupełnień istniejącej zabudowy wsi oraz agroturystykę;
- leśnictwo w oparciu o zasady gospodarowania na obszarze lasów wielofunkcyjnych w zakresie urządzania, ochrony i zagospodarowania lasu, utrzymania i powiększania zasobów i upraw leśnych, gospodarowania zwierzyną, pozyskiwania, żywicy, choinek, karpiny, kory, igliwia, zwierzyny oraz płodów runa leśnego, a także sprzedaż tych produktów oraz realizację poza produkcyjnych funkcji lasu;
- przemysł i przedsiębiorczość, w których dominująca rolę powinno odgrywać przetwórstwo rolno – spożywcze, przetwórstwo drewna, lokalizacja zakładów w Gierzwałdzie oraz w miejscowościach, które wyposażone są w infrastrukturę techniczną niezbędną do realizacji zakładów.

Architektura nowej zabudowy winna nawiązywać do cech regionalnych wysokość do 2 kondygnacji, dachy dwuspadowe, o nachyleniu połaci około 45⁰, kryte dachówką, z użytkowym poddaszem.

Rozwiązania w zakresie gospodarki wodno – ściekowej na terenie jednostki:

Jest to jednostka wielofunkcyjna. Teren położony na obszarze zlewni pojeziernej oraz fragmenty na obszarze chronionego krajobrazu.

- Obszar obejmuje następujące miejscowości: Gierzwałd, Pacółtowo, Pacółtówko, Omin, Korsztyn, Grabiczki, Zapieka, Kitnowo, Jędrychowo, Szczepankowo, Głądy, Kiersztanowo, Kiersztanówko, Rychnowo, Domkowo, Kalwa, Wróble. Do większych miejscowości należą jedynie: Gierzwałd, Pacółtowo, Kiersztanowo, Rychnowo. Pozostałe są niewielkimi osadami bądź są w zabudowie rozproszonej.
- Z uwagi na specyfikację terenu konieczne są następujące działania:
 - adaptuje się kanalizację sanitarną w miejscowości Gierzwałd oraz istniejącą, wysokosprawną mechaniczno-biologiczną oczyszczalnię ścieków. W miarę rozwoju miejscowości powinna nastąpić rozbudowa sieci kanalizacyjnej oraz w miarę potrzeb modernizacja oczyszczalni.
 - miejscowości Szczepankowo, Jędrychowo i Głądy powinny zostać w całości skanalizowane, a ścieki poprzez Dylewo przetłoczone do Gierzwałdu (zgodnie z opracowaną dokumentacją techniczną).
 - miejscowości Pacółtowo, Kiersztanowo i Rychnowo docelowo powinny zostać skanalizowane siecią kanalizacji zbiorczej, a ścieki przetłoczone do kanalizacji w Gierzwałdzie i utylizowane w tamtejszej oczyszczalni.
 - ze względu na bliskie położenie Kitnowa od Gierzwałdu przewiduje się jego podłączenie do systemu kanalizacyjnego.
 - z uwagi na przeznaczenie miejscowości Wróble pod zabudowę mieszkaniową oraz usługowo-przemysłową powinna ona zostać w całości skanalizowana przez podłączenie jej do kanalizacji zbiorczej biegnącej z Rychnowa do Gierzwałdu.
 - ze względów ekonomicznych nie przewiduje się skanalizowania niewielkich miejscowości Omin, Korsztyn, Grabiczki, Zapieka, Kiersztanówko, Domkowo, Kalwa.
 - w jednostkach osadniczych nie skanalizowanych dopuszcza się rozwiązania gospodarki ściekowej w oparciu o indywidualne oczyszczalnie ścieków lub

realizację zbiorników bezodpływowych z wywozem ścieków na punkt zlewny gminnej oczyszczalni ścieków.

Jednostka strukturalna „MT”

Jest to jednostka obejmująca południowo-wschodnią część gminy o znacznej wrażliwości na antropopresję z uwagi na położenie obszaru w pobliżu jezior terenie zlewni pojeziernej oraz jest to obszar o niepełnej izolacji wód podziemnych od powierzchni terenu.

Aktualnie na obszarze jednostki dominuje funkcja rolna i turystyczna z niewielkim zainwestowaniem w rejonie jeziora Mielno.

Funkcje obsługi ludności pełnią miejscowości położone skrajnie do obszaru, wieś Mielno wyposażona w urządzenia usługowe poziomu I oraz Stębark, który położony jest fizycznie poza obszarem jednostki lecz pełni funkcje obsługi ludności także na tym terenie. Stębark posiada urządzenia usługowe poziomu I o poszerzonym zakresie.

Jednostka powiązana jest z pozostałym obszarem gminy drogą wojewódzką nr 537 Lubawa – Pawłowo oraz układem podstawowym, który stanowią drogi powiatowe i wybrane drogi gminne.

Walory krajobrazowe tej części gminy predestynują jej obszar do rozwoju funkcji turystycznej. Z uwagi na znaczną wrażliwość terenu na antropopresję nowe zainwestowanie turystyczne powinno się rozwijać w oparciu o istniejące jednostki osadnicze na terenach uzbrojonych w infrastrukturę techniczną.

Ograniczenia w gospodarowaniu na terenie jednostki występują na Obszarze Chronionego Krajobrazu Jeziora Mielno (na którym obowiązują przepisy ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004r. Dz. U. z 2004r. Nr 92, poz. 880, z 2005r. Nr 113, poz. 954, Nr 130, poz. 1087 wraz z aktami wykonawczymi do w/w ustawy).

Na terenie jednostki przyjęto następujące kierunki rozwoju funkcji gospodarczych:

- rozwój rolnictwa w gospodarstwach, w których produkcja rolna jest realizowana w oparciu o ekologiczne zasady gospodarowania;
- w turystyce rozwój wielokierunkowy w oparciu o nowe zainwestowanie, od obiektów całorocznych po zabudowę letniskową i pensjonatową w ramach uzupełnień istniejącej zabudowy wsi oraz agroturystykę;

- leśnictwo w oparciu o zasady utrzymania i głównie powiększania zasobów i upraw leśnych na obszarze gminy, a także gospodarowania zwierzyną, pozyskiwania, żywicy, choinek, karpiny, kory, igliwia, zwierzyny oraz płodów runa leśnego, a także sprzedaż tych produktów oraz realizację pozaprodukcyjnych funkcji lasu.

Rozwiązania w zakresie gospodarki wodno – ściekowej na terenie jednostki:

Jednostka strukturalna o dominującej funkcji turystycznej i rolniczej. Obszar położony w zlewni pojeziernej. Obejmuje miejscowości: Mielno i kompleks turystyczny nad jez. Mielno, Zybułtowo, Tymawa Ulnowo, Lubian, Lubianek, Góry Lubiańskie, Lipowa Góra.

Większość miejscowości, z wyjątkiem Ulnowa, Lubiana, Lubianka, Gór Lubiańskich jest wyposażona w wodociąg.

Z uwagi na specyfikę położenia terenu konieczne są następujące działania w zakresie gospodarki ściekowej:

- sukcesywna rozbudowa kanalizacji sanitarnej wg dokumentacji technicznej obejmującej Zybułtowo, Stębark, Grunwald z odprowadzeniem ścieków do kanalizacji sanitarnej Zybułtowie i utylizacji ścieków w projektowanej mechaniczno- biologicznej oczyszczalni o przepustowości $Q_{dmax} = 500 \text{ m}^3/\text{d}$. Dotyczy to miejscowości i terenów turystycznych w Tymawie, Mielnie wraz z istniejącym i projektowanym kompleksem turystycznym w Zybułtowie. Istniejąca przy ośrodku wypoczynkowym nad jez. Mielno oczyszczalnia ścieków powinna ulec likwidacji (z uwagi na jej zrzut ścieków oczyszczonych do jeziora), a ścieki z powyższego zainwestowania powinny być włączone w system kanalizacji sanitarnej do oczyszczalni w Zybułtowie.
- priorytetowo należy potraktować realizację nowej, wysokosprawnej oczyszczalni ścieków w Zybułtowie z jednoczesną likwidacją obecnie działającej, nie spełniającej wymogów oczyszczania.

Jednostka strukturalna „RP”

Jednostka obejmuje zasięgiem zachodnią i południowo – zachodnią część gminy. Charakteryzuje się korzystnymi warunkami przyrodniczo – rolniczymi, znaczną odpornością na antropopresję, położeniem poza terenami objętymi prawnymi formami ochrony przyrody niską lesistością.

Główną funkcją na jej obszarze jest rolnictwo oraz turystyka krajoznawcza związana z Zespołem Pól Grunwaldzkich. W skład zespołu Pól Grunwaldzkich wchodzi: zespół pomnikowy, muzeum, ruiny gotyckiej kaplicy pobitewnej.

Korzystne warunki przyrodniczo – rolnicze, niższa niż na pozostałym obszarze wrażliwość na antropopresję, zasoby gruntów Skarbu Państwa do zagospodarowania, oraz korzystne warunki ekonomiczne (dobre powiązanie komunikacyjne oraz niewielka odległość terenu gminy od miast (Ostródy, Olsztynka i Olsztyna) - to zespół cech, który sprzyja tworzeniu gospodarstw farmerskich o powierzchni 100 ha i więcej lub specjalistycznych na mniejszych areałach np. ogrodnictwo, drobiarstwo itp.

Funkcje obsługi ludności pełnią wsie wyposażone w I poziom usług Dylewo i Frygnowo oraz Stębark wyposażony w zestaw usług o poszerzonym zakresie.

Jednostka powiązana jest z terenem gminy drogami wojewódzkimi oraz podstawowym układem komunikacyjnym, który stanowią drogi powiatowe i wybrane gminne.

Na obszarze jednostki przyjęto następujące kierunki rozwoju funkcji gospodarczych:

- w zakresie rolnictwa rozwój wielokierunkowy, duże gospodarstwa farmerskie oraz mniejsze tworzące grupy producenckie, na terenach o walorach przyrodniczo krajobrazowych w mniejszych gospodarstwach rolnych preferowany jest rozwój agroturystyki;
- w turystyce rozwój turystyki krajoznawczej w oparciu o zespół Pól Grunwaldzkich. Niezbędna jest rozbudowa zespołu zwłaszcza o urządzenia związane z bazą noclegową o wysokim standardzie oraz z parkingami z miejscami pobytu podróźnych;
- przemysł i przedsiębiorczość, w których dominująca rolę powinno odgrywać przetwórstwo rolno – spożywcze system skupu i dystrybucji produktów rolnych oraz przemysł o swobodnej lokalizacji.

Architektura nowej zabudowy winna nawiązywać do cech regionalnych wysokość do 1,5 kondygnacji, dachy dwuspadowe, o nachyleniu połaci około 45⁰, kryte dachówką, z użytkowym poddaszem.

Rozwiązania w zakresie gospodarki wodno – ściekowej na terenie jednostki:

Jednostka strukturalna rolniczo-przemysłowy, teren położony w południowej i zachodniej części gminy na obszarze zlewni pojeziernej. Obejmuje on miejscowości:

Łodwigowo, Stębark, Grunwald, Frygnowo, Marcinkowo, Korsztyn, Dylewo, Dylewko.

Specyfika terenu wymaga następujących działań:

- miejscowości Łodwigowo, Stębark, Grunwald, Frygnowo przewiduje się skanalizować, a ścieki przetłoczyć do systemu kanalizacji sanitarnej w Zybułtowiu.
- w miejscowości Dylewo brak zbiorczej kanalizacji. Zgodnie z opracowaną dokumentacją techniczną przewiduje się skanalizowanie powyższej miejscowości i przetłoczenie ścieków do Gierzwałdu.
- w pozostałych małych miejscowościach nie przewiduje się skanalizowania, a ścieki powinny być gromadzone w szczelnych zbiornikach bezodpływowych i wywożone na punkt zlewny oczyszczalni ścieków przy oczyszczalni ścieków Gierzwałdzie.

Obsługa ludności

Polityka w zakresie obsługi ludności polegać powinna w przyszłości przede wszystkim na podnoszeniu standardu istniejących urządzeń usługowych i ich niezbędnej rozbudowie oraz poprawie jakości świadczonych przez nie usług, a także budowie nowych urządzeń w miarę pojawiających się potrzeb społecznych.

Adaptuje się istniejące na terenie gminy urządzenie ponadlokalne – Muzeum Bitwy Grunwaldzkiej w Stębarku Oddział Muzeum Warmii i Mazur, podległe Samorządowi Województwa. Obiekt muzeum wymaga prac remontowo-modernizacyjnych. Wzrastające zainteresowanie bitwą pod Grunwaldem, w tym organizowane corocznie w rocznicę bitwy uroczystości gromadzące tłumy turystów, uzasadniają potrzebę powiększenia obszaru aktualnie wyznaczonego historycznego pola bitwy (57,84 ha) o teren przyległy – działka nr 269 o powierzchni 28 ha. Teren ten byłby przeznaczony pod niezbędną infrastrukturę związaną z obsługą ruchu turystycznego.

Funkcję głównych ośrodków usługowych w okresie perspektywicznym pełnić będą:

- Gierzwałd – ośrodek obsługi poziomu II, koncentrujący urządzenia usługowe obsługujące ludność całej gminy oraz urządzenia usługowe poziomu I obsługujące zamieszkujących w północnej części gminy;
- Stębark – ośrodek skupiający urządzenia usługowe podstawowe (poziomu I) o poszerzonym zakresie obsługujące ludność zamieszkujejącą w południowej części gminy;

- Dylewo, Frygnowo, Mielno, Szczepankowo – ośrodki koncentrujące urządzenia podstawowe (poziom I) dla obsługi mieszkańców zamieszkujących w mikrorejonach ich oddziaływania.

Zestaw urządzeń stanowiących wyposażenie ośrodka usług poziomu II – Gierzwałd:

urządzenia samorządowe:

- szkoła podstawowa
- gminny ośrodek kultury
- biblioteka gminna
- urządzenia sportowo-rekreacyjne
- OSP
- cmentarz komunalny

urządzenia w gestii innych jednostek:

- placówki ochrony zdrowia
- urząd pocztowy
- kościoły

urządzenia komercyjne:

- sklepy, placówki gastronomiczne, zakłady usługowe
- Ośrodek gminy stanowił będzie siedzibę jednostek administracyjnych, komunalnych, finansowych.

Zestaw urządzeń stanowiących wyposażenie ośrodka usług poziomu I o poszerzonym zakresie – Stębark:

urządzenia samorządowe:

- gimnazjum (obsługujące całą gminę)
- placówki upowszechniania kultury (zintegrowane z gimnazjum)
- urządzenia sportowe (zintegrowane z gimnazjum).

urządzenia w gestii innych jednostek:

- placówka ochrony zdrowia
- placówka pocztowa

- kościół
- cmentarz parafialny.

urządzenia komercyjne:

- sklepy, placówki gastronomiczne, zakłady usługowe.

W ośrodkach usługowych poziomu I: Dylewo, Frygnowo, Mielno, Szczepankowo przewiduje się adaptację istniejących urządzeń oraz możliwość lokalizacji urządzeń komercyjnych wzbogacających ofertę usługową.

W pozostałych miejscowościach będą funkcjonowały pojedyncze urządzenia usługowe (sklep, placówka gastronomiczna, zakłady usługowe, urządzenia sportowo-rekreacyjne, świetlica) w zależności od potrzeb i aspiracji lokalnych społeczności oraz turystów przebywających na terenie gminy.

Nieuciążliwe urządzenia usługowe mogą być lokalizowane na odpowiednich działkach w granicach istniejącego zainwestowania miejscowości.

Nowa zabudowa usługowa swoją formą architektoniczną winna nawiązywać do cech architektury regionalnej.

Na potrzeby usług publicznych lub turystycznych mogą być zaadaptowane obiekty, które w wyniku wprowadzonych zmian przestają służyć celom dla jakich zostały wybudowane (np. budynki poszkolne).

Poprawa warunków funkcjonowania, podnoszenie standardu istniejących urządzeń wymagać będzie działań remontowo-modernizacyjnych budynków oraz urządzenia zajmowanych działek.

Wzrastająca liczba ludzi starych, często samotnych i niezdolnych do samodzielnego funkcjonowania, wskazuje na potrzebę utworzenia domu dla ludzi starych.

Mieszkalnictwo

Poprawa sytuacji mieszkaniowej w okresie perspektywicznym warunkowana będzie zwiększeniem dostępności mieszkań dla wszystkich grup ludności oraz podniesieniem standardu istniejących zasobów.

Potrzeby mieszkaniowe wynikające z prognozy gospodarstw domowych w okresie perspektywicznym szacuje się na około 400 mieszkań (przy prognozowanej liczbie około 5800 mieszkańców-prognoza demograficzna część I Diagnoza uwarunkowań rozwoju). Tak duże potrzeby wynikają z obecnej trudnej sytuacji mieszkaniowej oraz

z tworzonych nowych gospodarstw domowych przez roczniki wyższe. Zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych na terenie gminy zależeć będzie od prowadzonej polityki mieszkaniowej i kredytowej na szczeblu krajowym, od sytuacji materialnej mieszkańców oraz od wzrostu atrakcyjności gminy.

Jako główne ośrodki lokalizacji budownictwa mieszkaniowego na nowych terenach określa się miejscowości: Gierzwałd, Mielno, Stębark, Zybułtowo, Rychnowo.

Zarówno w miejscowościach wyżej wymienionych jak i w pozostałych nowe budownictwo mieszkaniowe realizowane będzie poprzez wymianę zużytej substancji mieszkaniowej, zabudowę wolnych działek w granicach istniejącego zainwestowania (zabudowa plombowa) lub w jego bezpośrednim sąsiedztwie oraz rozbudowę istniejących budynków mieszkalnych.

Podstawową formą budownictwa będzie budownictwo jednorodzinne. Mogą być również realizowane budynki mieszkalne-wielorodzinne, mieszkalno-usługowe, mieszkalno-pensjonatowe i zabudowa rezydencjonalna.

Małe domy wielorodzinne (2 kondygnacyjne) powinny być lokalizowane w sąsiedztwie istniejącej zabudowy wielorodzinnej.

Lokalizację zabudowy mieszkaniowej wynikającej z konieczności zaspokojenia potrzeb mieszkaniowych wspólnoty samorządowej określa się w miejscowościach: Gierzwałd, Stębark, Zybułtowo.

Z uwagi na dopuszczenie w studium lokalizacji zakładów przemysłowo-usługowych w miejscowości Wróble, wskazuje się również możliwość lokalizacji zabudowy mieszkaniowej w celu obsłużenia przyszłych zakładów.

Realizacja zabudowy mieszkaniowej na terenie gminy powinna uwzględniać niżej wymienione ogólne zasady i standardy:

- optymalnej koncentracji zabudowy w granicach istniejącego zainwestowania wsi;
- ograniczenia możliwości tworzenia nowej zabudowy zagrodowej do rzeczywistych potrzeb produkcji rolnej w gospodarstwach o większych arealach;
- zachowania skali i charakteru nowej zabudowy nawiązujących do walorów architektonicznych istniejącego starego budownictwa;
- pożądaną wysokość zabudowy jednorodzinnej określa się na 1,5 kondygnacji z użytkowym poddaszem, wysokość maksymalna 2 kondygnacje;

- maksymalną wysokość zabudowy wielorodzinnej ustala się na 3 kondygnacje naziemne z ostatnią kondygnacją w poddaszu użytkowym.

Ważnym działaniem będzie rewaloryzacja budynków mieszkalnych pochodzących sprzed 1944r. (mieści się w nich 59 % istniejących mieszkań) w celu poprawy ich stanu technicznego, podniesienie standardu oraz zachowania walorów kulturowych gminy.

Turystyka

Walory przyrodniczo krajobrazowe oraz położenie gminy sprzyjają rozwojowi funkcji rekreacyjnej o szerokim wachlarzu usług turystycznych. Oznacza to, że na terenie gminy występują korzystne warunki do rozwoju turystyki krajoznawczej, pobytowej, ogólnodostępnej oraz związanej z zabudową rezydencjalną i letniskową.

Ważnym czynnikiem, który będzie miał wpływ na rozwój gospodarczy w tej dziedzinie jest Zespół Zabytkowy Pól Grunwaldzkich. Niezbędnym działaniem będzie wzbogacenie zespołu w urządzenia turystyczne całoroczne o wysokim standardzie wyposażenia, z obiektami hotelowymi, usługami, parkingami, miejscami postojowymi z małą architekturą.

Ze względu na wyjątkową wartość przyrodniczą obszaru gminy powinny dominować formy turystyki o charakterze ogólnodostępnym, całoroczne z wysokim standardem wyposażenia (bogaty zakres usług towarzyszących danym obiektom). Jest to korzystna forma turystyki z uwagi na możliwości kreowania nowych miejsc pracy przez cały rok.

Wymogi architektoniczne dla nowej zabudowy turystycznej takie jak dla obszaru całej gminy t.j. wysokość budynku do 2 kondygnacji z użytkowym poddaszem, dachy dwuspadowe kryte dachówką lub materiałem dachówko podobnym.

Miejscowości i obszary szczególnie preferowane do rozwoju turystyki to: Mielno, Tymawa, Lubian, Zybułtowo, Lipowa Góra, Omin, Pacółtówko, Rychnowska Wola.

Ze względu na wrażliwość południowo – wschodniej części terenu gminy na antropopresję, wskazane jest rozwijanie funkcji rekreacyjnej w oparciu o istniejące jednostki osadnicze, w których funkcja turystyczna byłaby stymulatorem do ich rozwoju.

Warunkiem inwestowania na tym terenie jest jednak zrealizowanie kanalizacji sanitarnej i odprowadzenie ścieków poza obszar zagrożony możliwością skażenia wód głębszych.

Postuluje się przyjęcie następujących standardów do rozwoju budownictwa letniskowego na obszarze gminy

Budownictwo letniskowe, na działkach nie mniejszych niż 1500 m², powinno rozwijać się we wsiach, na zasadzie uzupełnień zabudowy lub rozwoju przestrzennego poszczególnych wsi. Na nowych terenach zespoły zabudowy nie powinny przekraczać 30 działek.

Nowe zainwestowanie turystyczne może być realizowane pod warunkiem spełnienia przez inwestorów warunków dotyczących uzbrojenia terenu w pełną infrastrukturę techniczną. Architektura obiektów winna skalą i stylem nawiązywać do cech budownictwa regionalnego tzn. dachy o nachyleniu około 45⁰, pokryte dachówką.

Na terenie gminy występują obszary, które AWRSP wnioskuje o przeznaczenie na cele rekreacyjne. Część tych obszarów postuluje się przeznaczyć w planie zagospodarowania na pewną formę rekreacji, wypoczynku związaną ze stałym pobytem ludzi, emerytów z innych regionów w kraju.

Walory przyrodniczo – krajobrazowe z urozmaiconą rzeźbą terenu oraz sąsiedztwo zwartych kompleksów leśnych niewielkie istniejące zainwestowanie pozwolą na zrealizowanie tu osiedli dla ludzi wymagających opieki i spokoju, które będą spełniać dwa podstawowe kryteria: czyste i o wysokich walorach środowisko przyrodnicze oraz położenie z dala od źródeł hałasu przy jednocześnie dobrym skomunikowaniu z ośrodkami usługowymi.

Przemysł i rzemiosło produkcyjno – usługowe

Produkcja przemysłowa na terenie gminy winna się rozwijać, głównie w oparciu o zakłady nastawione na przetwórstwo surowców lokalnych takich jak: produkty rolne, drewno, itp. oraz inne nieuciążliwe dla środowiska.

Nowe zakłady produkcyjne powinny być lokalizowane głównie w miejscowościach położonych w środkowej części gminy, które obecnie są ośrodkami koncentracji przedsiębiorczości oraz wzdłuż drogi wojewódzkiej nr 542 tj.: Gierzwałd, Stębark, Dylewo, Grunwald, Frygnowo, Rychnowo.

W studium ustala się również możliwość lokalizacji zakładów produkcyjno-usługowych w miejscowości Wróble, z uwagi na jej bliskie położenie względem centralnego ośrodka obsługi ludności gminy – Gierzwałdu.

W miejscowości Gierzwałd w pierwszej kolejności należy wykorzystać tereny po byłych zakładach produkcyjnych i bazach uspołecznionych gospodarstw rolnych.

W pozostałych miejscowościach mogą być realizowane niewielkie zakłady związane z produkcją rolną lub uszlachetnianiem i przetwarzaniem lokalnych surowców i produktów rolnych.

Ważnym elementem generującym rozwój społeczno – gospodarczy gminy jest prognozowane tworzenie się obszarów aktywizacji społeczno – gospodarczej w rejonie miejscowości położonych przy drodze wojewódzkiej nr 542 oraz przy projektowanym węźle wiążącym tą drogę z drogą ekspresową nr 7. W związku z powyższym projektuje się wielofunkcyjny rozwój wsi Rychnowo.

3. Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk

3.1. Tereny i obiekty prawnie chronione

Na terenie gminy znajdują się obszary i obiekty objęte ochroną prawną na podstawie ustaw: o ochronie przyrody, o lasach, o ochronie gruntów rolnych, o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, prawo wodne. Zagospodarowanie przestrzeni na tych obszarach powinno być zgodne z postanowieniami zawartymi w odpowiednich przepisach prawa ogólnego lub lokalnego.

Rezerwat przyrody “Rzeka Drwęca”

Ustanowiony zarządzeniem MliPD z dn. 27.07.1961 r. (Mon. Pol. Nr 71 z 1961 r.). Na terenie gminy Grunwald rezerwat obejmuje rzeki: Drwęcę, Grabiczek i Dylewkę oraz pasy szerokości 5 m wzdłuż jej brzegów. Rezerwat utworzono w celu ochrony środowiska wodnego i ryb w nim bytujących, a w szczególności w celu ochrony środowiska pstrąga, łososia, troci i certy.

Na terenie rezerwatu zakazuje się między innymi przegradzania rzek urządzeniami uniemożliwiającymi rybnom swobodny przepływ oraz niszczenia, usuwania oraz eksploatacji roślinności wodnej a także wycinania drzew i krzewów (z wyjątkami). Na wodach rezerwatu płynących przez teren gminy Grunwald zabroniony jest też ruch turystyczny środkami komunikacji wodnej, a także (z wyjątkiem „Czarciego Jaru”) obowiązuje zakaz połowu ryb jakimikolwiek narzędziami.

Obszary chronionego krajobrazu

Obszar chronionego krajobrazu obejmuje tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem lub pełnią funkcję korytarzy ekologicznych. Obszary chronionego krajobrazu jako formę ochrony przyrody ustanawia się na terenach o wysokich walorach przyrodniczych, krajobrazowych i kulturowych, tam gdzie procesy antropogeniczne nie zniszczyły tych wartości. Ochroną obejmuje się całe geokompleksy (geosystemy), stosując zasadę powiązania tych obszarów w system przestrzennie ciągły, powiązany wzajemnie. Powiązania te łącząc ze sobą

poszczególne typy ekosystemów mają za zadanie zachować więzi przyrodnicze, które z kolei są podstawą przemieszczania się gatunków.

Na terenie gminy występuje obszar chronionego krajobrazu:

- OChK Doliny Górnej Drwęcy obejmujący rejon dolin: Grabiczka i Drwęcy w środkowej i wschodniej części gminy,
- OCHK Wzgórz Dylewskich położony w zachodniej części gminy i obejmuje obszar otuliny Parku Krajobrazowego Wzgórz Dylewskich,
- OCHK Jeziora Mielno obejmujący tereny południowo-wschodniej części gminy

Obszary te obejmują tereny o wysokich walorach środowiska. Stosowana forma ochrony ma zapewnić zachowanie równowagi ekologicznej środowiska i zabezpieczyć tereny cenne przyrodniczo i krajobrazowo przed dewastacją.

Na obszarach chronionego krajobrazu aktami wykonawczymi do ustawy o ochronie przyrody zostały wprowadzone zasady ochrony przedmiotowych terenów w tym również ograniczenie w gospodarowaniu nieruchomościami.

Granica „OChK Doliny Górnej Drwęcy”

przebiega na długim odcinku wzdłuż szosy Dąbrówno-Ostróda, także na odcinku przebiegającym przez miejscowość Gierzwałd. Wobec tego większa część zabudowy Gierzwałdu, położona na zachód od tej szosy, znajduje się w obrębie obszaru chronionego krajobrazu, a wschodnia – poza tym obszarem. Ten stan będzie powodował ograniczenia w możliwości zagospodarowania istniejących obiektów budowlanych (w tym obiektów popegeerowskich), położonych w zachodniej części miejscowości.

Postulatem studium jest wyłączenie całej miejscowości Gierzwałd z obszaru chronionego krajobrazu. Wobec tego w załączniku nr 1 do uchwały Nr VIII/202/15 Sejmiku Województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24 czerwca 2015 r. proponuje się wprowadzić zmianę w opisie granic OChK Górnej Drwęcy: po słowach „Stąd granica zmienia kierunek na północ biegnąc wzdłuż szosy Dąbrówno-Ostróda” dodać „omijając od zachodu zabudowę miejscowości Gierzwałd.”.

Natura 2000

Na terenie gminy Grunwald znajdują się **Specjalny Obszar Ochrony Siedlisk–Dolina Drwęcy**, kod: PLH280001, o powierzchni 2369,6 ha. Ostoja obejmuje całą rzekę Drwęce, wraz z dopływami Grabiczek i Dylewka, oraz z przyujściowymi fragmentami rzek Dylewki, Pobórskiej Strugi, Gizeli, Bałcynki, Iławki, Elżki i Wel. Oprócz tego w skład ostoi wchodzi pięciometrowe pasy brzegów wzdłuż wymienionych rzek. Ostoja jest szczególnie ważna dla ochrony bogatej ichtiofauny. Występuje tu siedem gatunków ryb ważnych z europejskiego punktu widzenia m.in. boleń, koza i głowacz białopłetwy oraz jeden gatunek bezżuchowca - minóg rzeczny. Jest to również cenne środowisko dla ryb wędrownych takich jak pstrąg, łosoś, troć i certa, które wędrują z Bałtyku w górę rzek, aby odbyć w nich tarło. Rzeka i przyległe tereny stwarzają również dogodne warunki do bytowania licznych gatunków ptactwa wodno - błotnego oraz płazów, w tym dwóch gatunków cennych dla Europy: kumaka nizinnego i traszki grzebieniastej. Teren ostoi pokrywa cenna przyrodniczo mozaika siedlisk związanych z doliną rzeczną. Stwierdzono tu występowanie 11 rodzajów siedlisk cennych dla Europy m.in. łąki użytkowane ekstensywnie, lasy łąkowe i starorzecza. Ostoja ta jest szczególnie cenna jako korytarz ekologiczny między Doliną Wisły a Pojezierzem Mazurskim sprzyjający migracjom i rozprzestrzenianiu się wielu gatunków roślin i zwierząt.

Obszar w większości położony jest na terenie rezerwatu przyrody Rzeka Drwęca (1 888,27 ha; 1961); niewielka część na terenie Welskiego Parku Krajobrazowego (20 300 ha; 1995) oraz Obszaru Chronionego Krajobrazu Dolina Drwęcy (56 854 ha).

Ważne dla Europy gatunki zwierząt (z Zał. II Dyr. siedliskowej i z Zał. I Dyr. Ptasiej, w tym gatunki priorytetowe):

- bóbr europejski
- wydra

Najważniejszymi zagrożeniami dla przyrody ostoi są zanieczyszczenie wód oraz zmiany stosunków wodnych. Negatywne w skutkach może być również ograniczenie lub zaprzestanie użytkowania i kłusownictwo.

Na terenie Gminy Grunwald znajdują się fragment (ok. 30 ha) **Specjalnego obszaru ochrony siedlisk – Ostoja Dylewskie Wzgórze**.

SOOS "Ostoja Dylewskie Wzgórza" obejmuje najwartościowsze kompleksy Parku Krajobrazowego Wzgórz Dylewskich z dominacją nie przekształconych lasów liściastych głównie z udziałem buka zwyczajnego w silnie zróżnicowanej rzeźbie terenu. Kompleksy leśne Ostoi są odizolowane od innych większych obszarów leśnych, a ich otoczenie stanowi mozaika krajobrazu rolniczego w zróżnicowanej rzeźbie terenu. Wzgórza Dylewskie zajmują centralną część Garbu Lubawskiego, wyraźnie kontrastującą z sąsiednimi mezoregionami, od których różni się wysokością względną, małą jeziornością, bogatą siecią rzeczek i strumyków oraz znacznym odlesieniem.

Na terenie Ostoi stwierdzono występowanie 11 siedlisk leśnych wymienionych w Załączniku I Dyrektywy Siedliskowej oraz 6 gatunków zwierząt z Załącznika II Dyrektywy Rady 92/43/EWG. Nie stwierdzono gatunków bezkręgowców oraz gatunków roślin z Załącznika II.

O wartości przyrodniczej Ostoi decyduje:

- wysoki udział i dobry stan zachowania żyznej buczyny niżowej (9130-1) we wszystkich wariantach troficznych, w tym z dużym udziałem *Melico-Fagetum corydaletosum*;
- wysoki udział i dobry stan zachowania wielogatunkowych lub z udziałem buka lasów grądowych (9160-1, 9170-3), w tym rzadko spotykanych lasów zboczowych;
- kontrastujące z innymi obszarami w krajobrazie, wzniesienie Wzgórz Dylewskich zajmujące centralną część Garbu Lubawskiego z kulminacją pagórków o wysokości względnej +/- 300 m n.p.m.;
- źródłkowy obszar rzeki Gizeli w okolicy wsi Glaznoty z kompleksem źródłkowych lasów olszowych.

W związku z tym, że około 70% stanowią obszary leśne, w granicach SOOS Ostoja Dylewskie Wzgórza mogą występować zagrożenia z tytułu gospodarki leśnej:

- wprowadzania do drzewostanów gospodarczych gatunków obcych (*Quercus rubra*, *Larix decidua*) oraz zbyt dużej ilości świerka;
- wprowadzania w ramach tzw. różnorodności biologicznej gatunków liściastych w siedliskach żyznej buczyny niżowej;
- prowadzenia wielkopowierzchniowych rębni zaporowych.

Ponadto innym rodzajem zagrożenia są melioracje odwadniające śródleśne i śródpolne oczka wodne.

Pomniki przyrody

Na terenie gminy Grunwald ochroną pomnikową objętych jest 13 tworów przyrody. Jest to 5 głazów granitowych, 2 aleje: dębowa (przy drodze Tymawa-Zybułtowo i lipowa (koło Kiersztanowa), oraz 6 drzew pojedynczych lub ich grup (głównie dęby, lipy i jesiony oraz 2 sosny w dolinie Drwęcy).

Zestawienie pomników przyrody w gminie Grunwald:

Nr	Charakterystyka obiektu	Lokalizacja i rok uznania
260	Głaz - granit rapakivi	L-ctwo Mielno oddz. 240b (1970); w jarze Drwęcy; 1961r.
267	Głaz – granit szary	L-ctwo Tymawa oddz. 313c (1970); SW brzeg jez. Tymawa; 1961r.
367	2 dęby (o obwodach 480 i 530 cm)	Skraj Pacóttówka, przy drodze do Drwęcka; 1975r.
538	Głaz – granitognejs różowy grubokrystaliczny	Rychnowo; teren byłej żwirowni 100 m od drogi do Gierzwałdu; 1991r.
608	Aleja 140 lip(o obwodach 100-460 cm)	Kiersztanowo; przy szosie do Gierzwałdu; 1992r.
609	Dąb(o obwodzie 390 cm) Modrzew(o obwodzie 360 cm)	Pacóttowo; park; 1992r.
852	„Kamień Jagiełły” – granit szary	Na krawędzi jaru, 10 m od W brzegu jez. Łubian; 1996r.
855	Sosna „Gibały”	Gibała; 1 km N od szosy nr 7; 1996r.
856	Sosna „Bożena”	Gibała; zachodnie zbocze doliny Drwęcy; 1996r.
870	„Dębowa Droga” – szpaler 31 dębów (o obwodach 350-420 cm)	Przy drodze Tymawa – Zybułtowo na odcinku ok. 2 km; 1997r.
929	2 jesiony wyniosłe „Kamil”, „Olga” (o obwodach 445 i 505 cm)	Korsztyn; park poddorski (L-ctwo Dylewo); 1999r.
930	2 lipy drobnolistne (o obwodach 392 i 340 cm)	Szczepankowo; lewa strona drogi do Durąga; 1999r.
	Kamień Żydowski - głaz narzutowy, różowy granit pegmatytowy	po W stronie drogi naprzeciwko plantacji jodły; N-ctwo Olsztynek, L-ctwo Tymawa, oddz. 466 c

Park Krajobrazowy Wzgórz Dylewkich

Powołany rozporządzeniem nr 4 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 4.01.1994 r. Na terenie gminy Grunwald znajduje się część jego strefy ochronnej - otuliny.

Zasady zagospodarowania terenów PKWD i jego strefy ochronnej zostały ustalone w jego planie ochrony, który został zatwierdzony rozporządzeniem nr 46 Wojewody Olsztyńskiego z dnia 8. 06. 1998 r. (Dz.Urz. Woj. Olszt. nr 12, poz.163).

Obszary parku i jego otuliny w planie jego zagospodarowania przestrzennego zostały podzielone na strefy o różnych walorach przyrodniczych i krajobrazowych.

W kategorii ochrony walorów przyrodniczych wyróżniono na terenie PKWD i otuliny cztery strefy (PI, PII, PIII, PIV) i korytarze ekologiczne (E). Na terenie gminy Grunwald występują strefy PI, PIV i E.

Strefa P I - to tereny, które zostały zdefiniowane jako obszary o wyróżniających je walorach przyrodniczych. Na terenie gminy występuje na opisanym wyżej „Uroczysku Dylewo” (PI₆) strefa ochronna stanowiska orlika krzykliwego. Strefa pełni funkcje naukowo-badawcze i dydaktyczne i jest wyłączona z użytkowania gospodarczego.

Korytarze ekologiczne E - to pasma powiązań przyrodniczych Parku z otoczeniem. Są to doliny cieków wodnych spływających ze Wzgórz. Na terenie gminy Grunwald obejmują one dolinę Dylewki i jej lewostronnego dopływu.

Użytkowanie - jako terenów określanych mianem nieużytków rolniczych, oraz w części jako tereny łąk i pastwisk. Pełnią bardzo ważną funkcję biologiczną powiązania z ekosystemami terenów sąsiednich.

Celem działań ochronnych jest kształtowanie krajobrazu naturalnego i rolniczego, utrzymywanie w najbliższym otoczeniu cieków zadrzewień i zakrzewień lub trwałych użytków zielonych. Obowiązuje między innymi zakaz lokalizacji zabudowy poza zwartą zabudową jednostek osadniczych z wyjątkiem rozbudowy siedlisk lub odbudowy nieistniejących siedlisk kolonijnych w miejscu, gdzie były zlokalizowane.

Strefa P IV - to obszary otuliny Parku (poza korytarzami ekologicznymi). Są to tereny o mało urozmaiconej rzeźbie, silnie przekształcone przez człowieka o dużej antropopresji i mniejszych walorach przyrodniczych. Na terenie gminy Grunwald strefa ta zajmuje pozostałe tereny otuliny. Użytkowanie terenów: jako rolne, osadnictwa, bazy turystyki pobytowej. Celem działań ochronnych jest kształtowanie harmonijnego krajobrazu rolniczego z utrzymaniem mozaiki krajobrazowej z zakrzewieniami i zabagnieniami, renaturalizacja zniekształconych zabagnień śródpolnych. Obowiązuje między innymi zakaz lokalizacji zabudowy poza zwartą zabudową jednostek osadniczych z wyjątkiem rozbudowy siedlisk lub odbudowy nieistniejących siedlisk kolonijnych w miejscu, gdzie były zlokalizowane. Dopuszcza się odstępstwa od tej zasady - za zgodą Dyrekcji Parku. Dopuszcza się też lokalizowanie nieuciążliwych zakładów drobnej wytwórczości.

W kategorii ochrony walorów krajobrazowych wyróżniono na terenie PKWD i otuliny trzy strefy (KI, KII, KIII). Na terenie gminy Grunwald reprezentowane są wszystkie trzy strefy.

Strefa KI - to całkowita ochrona krajobrazowa. Na terenie gminy Grunwald obejmuje głównie dolinę rzeki Dylewki. Na terenie strefy wskazane jest utrzymanie krajobrazu naturalnego lub przywrócenie charakteru do niego zbliżonego. Istniejąca zabudowa winna być rewaloryzowana zgodnie z regionalnym charakterem. Wskazane jest niedopuszczenie nowej zabudowy.

Strefa KII - to zachowawcza ochrona krajobrazowa. Na terenie gminy Grunwald obejmuje teren na zachód od wsi Dylewo. Wskazane jest utrzymanie i przywrócenie harmonijnego, tradycyjnego krajobrazu kulturowego z licznymi elementami krajobrazu naturalnego. Istniejąca zabudowa winna być rewaloryzowana zgodnie z regionalnym charakterem. Dopuszcza się możliwość odtworzenia dawnych siedlisk z zachowaniem tradycyjnego typu zabudowy.

Strefa KIII - to częściowa ochrona krajobrazowa. Obejmuje pozostałe tereny otuliny. Wskazane jest w miarę możliwości utrzymanie tradycyjnych form użytkowania. Dopuszcza się nową zabudowę z zachowaniem zasad ochrony i funkcjonowania otuliny.

Lasy ochronne

Dość znaczna część lasów objętych jest statusem ochronnym (lasy grupy I). Zostały one wydzielone w planach urzędzenia gospodarstw leśnych: w Nadleśnictwie Jagiełek według stanu na 1.I.1996 r., a w Nadleśnictwie Olsztynek wg stanu na 1.I.2003r. Są to w przewadze lasy glebochronne na stromych stokach i wodochronne położone nad jeziorami, rzekami i na siedliskach podmokłych i bagiennych. Lokalnie wyznaczone są lasy chroniące środowisko przyrodnicze, w tym ostoje zwierząt chronionych.

Gleby chronione

Obszarami podlegającymi szczególnej prawnej ochronie z mocy ustawy o ochronie gruntów rolnych i leśnych są gleby III klasy bonitacyjnej. Na terenie gminy Grunwald zajmują one około 13% powierzchni wśród gruntów ornych i około 10 % trwałych użytków zielonych. Zmiana ich użytkowania w areale powyżej 0,5 ha wymaga zgody Ministra.

Zlewnie chronione

Ustawa prawo wodne z 18.07.2001 r., która weszła w życie 1 stycznia 2002 r. ustanowiła zakaz wprowadzania ścieków do jezior oraz ich dopływów, jeżeli czas dopływu ścieków do jeziora byłby krótszy niż jedna doba. Zakaz ten dotyczy obiektów nowych, wybudowanych po dniu wejściu w życie ustawy.

Na terenie gminy Grunwald przepis ten dotyczy prawdopodobnie całego jej obszaru. W związku z takim uwarunkowaniem prawnym rozwiązania gospodarki ściekowej powinny się opierać na istniejących oczyszczalniach.

Dodatkowo na terenach zlewni całkowitych jezior stopień oczyszczania ścieków powinien być większy. Dotyczy to głównie substancji biogennych, szczególnie fosforu.

3.2. Obszary postulowane do objęcia ochroną

Dla pełniejszego zabezpieczenia najcenniejszych fragmentów przyrody na obszarze gminy przewiduje się utworzenie użytku ekologicznego w otulinie PKWD na północ od Dylewa pod nazwą „Uroczysko Dylewo”. Celem jego utworzenia jest mała retencja i zachowanie ostoi zwierzyny, w tym miejsca rozrodu płazów.

Ponadto w/w teren będzie wchodził w skład obszaru Natura 2000 „Ostoja Dylewskie Wzgórze” opisanego w punkcie 3.1.

3.3. Postulowane kierunki polityki przestrzennej dotyczące obszarów chronionych

Wielkoobszarowe formy ochrony przyrody takie jak obszary chronionego krajobrazu, predestynowane są do rozwoju rekreacji, łącznie z pobytowymi jej formami, w tym z bazą noclegową w otulinie PKWD dla obsługi turystycznej Parku.

Na obrzeżach kompleksów leśnych, w miejscowościach stworzyć należałoby bazę noclegową całoroczną z pełnym wyposażeniem w zależności od potrzeb i wieku osób zainteresowanych tą formą wypoczynku (np szkoły zielone, szkoły przetrwania itp). Zwiększy to atrakcyjność terenu dla turystyki oraz stworzy nowe miejsca pracy dla ludności gminy.

W obniżeniu pojeziernym leżącym między Korsztynem i Gierzwałdem postuluje się utworzyć zbiornik wodny o wielofunkcyjnym charakterze.

Obok uatrakcyjnienia krajobrazu i spełniania funkcji rekreacyjnej, w szczególności dla mieszkańców Gierzwałdu, powinien on wpłynąć na wzbogacenie środowiska przyrodniczego. Ponadto będzie on ogniwem w systemie małej retencji na Garbie Lubawskim. Zbiornik należy tak kształtować, aby w optymalnym stopniu spełniał powyższe funkcje.

3.4. Zagrożenia i ochrona środowiska przyrodniczego

Wody powierzchniowe

Stan czystości wód powierzchniowych i zagrożenie ich zanieczyszczenia jest jednym z podstawowych problemów. Wrażliwość wód powierzchniowych wynika z położenia całej powierzchni gminy w zlewni jezior, które z natury mają niewielką zdolność do samooczyszczania – w porównaniu do wód płynących. Wody największego jeziora Mielno są w III klasie czystości. Położenie w zlewni pojeziernej powoduje konieczność oczyszczania ścieków w wysokim stopniu. Powinno się też minimalizować dopływy substancji biogenych i organicznych z pól. Realizować to można poprzez utrzymywanie i tworzenie wzdłuż brzegów wód (szczególnie jezior) stref ochronnych z trwałej zieleni, a także realizację buforowych zbiorników wodnych na dopływach jezior. Konieczność wysokiego stopnia oczyszczania ścieków wynika także z niewielkich przepływów rzek, które nie sprzyjają rozcieńczeniu odprowadzanych ścieków.

Położenie gminy na Garbie Lubawskim stanowi o jej wododziałowym charakterze węzła hydrograficznego. Sposób odpływu wód z tego obszaru wpływa na prawidłowość stosunków wodnych na obszarach położonych w niższych partiach zlewni. Działania poprawiające stosunki wodne powinny generalnie polegać na opóźnianiu odpływu wód. Zalecanymi działaniami jest zalesianie terenów rolnych i budowa zbiorników małej retencji.

Wody podziemne

Zagrożenie zanieczyszczeniem wód podziemnych użytkowego poziomu wodonośnego jest szczególnie możliwe w południowo-wschodniej części gminy. Są to obszary o zróżnicowanej izolacji wód podziemnych. Gospodarka ściekowa na tym terenie powinna opierać się na odprowadzeniu ścieków do wód powierzchniowych w ramach

gminnego systemu gospodarki ściekowej. Powinno się na tym obszarze unikać odprowadzania ścieków do gruntu.

Podstawowymi odbiornikami oczyszczonych ścieków powinny być wody płynące. Odprowadzanie oczyszczonych ścieków do gruntu można przewidywać w zabudowie rozproszonej, w oddaleniu od jednostek osadniczych (w zależności od lokalnych warunków gruntowo-wodnych) i nie powinno ono dotyczyć południowo-wschodniej części gminy. Także powinno się unikać stosowania zbiorników bezodpływowych, szczególnie w zabudowie zwartej i w południowo-wschodniej części gminy.

Przyroda, krajobraz, atmosfera

Zagrożeniem dla obszarów cennych przyrodniczo (ostoi przyrody) i korytarzy ekologicznych może być głównie nadmierna antropopresja i fragmentacja krajobrazu stwarzająca przeszkody dla migracji zwierzyny, a także monotypizacja krajobrazu i związane z nią likwidowanie śródpolnych zadrzewień i podmokłości.

Zagrożenie dla krajobrazu stanowią głównie mało estetyczne budowle. Powinno się zadbać o odpowiedni wygląd architektoniczny wznoszonych budowli.

Zagrożenie dla czystości powietrza atmosferycznego istnieje w zasadzie tylko w sezonie grzewczym. W stosowanych systemach grzewczych zaleca się unikać paliw wysokoemisyjnych, w tym głównie węgla kamiennego i brunatnego oraz koksu.

Szczególnym nadzorem powinno się otaczać obiekty uciążliwe ze swej natury – jak szamba, fermy zwierzęce czy oczyszczalnie ścieków.

3.5. Zalesienia

Obszar gminy charakteryzuje się niską lesistością. Udział lasów w powierzchni gminy (19,2%) jest znacznie niższy niż średnia wojewódzka (29,3%).

Konieczność zwiększenia lesistości wynika głównie z położenia na węzle hydrograficznym, poprawy czystości wód, zwiększenia miejsc ostoi zwierzyny i atrakcyjności turystycznej terenu.

Ze względów przyrodniczych do zalesiania powinny być przeznaczane grunty rolne o małej przydatności rolniczej (oprócz nieużytków bagiennych i użytków łąkarskich), w szczególności położone na terenach potencjalnych korytarzy ekologicznych łączących lasy Wzgórz Dylewskich z masywem leśnym wkraczającym od wschodu w rejon doliny

Drwęcy. Preferencjami w tym względzie powinny też być objęte tereny przy jeziorach oraz silnie skonfigurowane.

W związku z położeniem terenu gminy na obszarze wododziałowo-źródłiskowym, lasy na jej obszarze spełniają też dodatkową funkcję zmniejszającą nieregularność przepływów w rzekach. Szczególnie ważny w tym względzie jest rejon sandru i obniżeń położony między Gierzwałdem, a Zybułowem.

Dopuszcza się także zalesianie gruntów rolnych innych niż wymienione, jeżeli zostanie zaniechane ich użytkowanie rolne.

3.6. Eksploatacja kopalin.

Na obszarze gminy występują udokumentowane złoża kopalin pospolitych. Są to kopaliny wykorzystywane w budownictwie i drogownictwie - kruszywo naturalne (piaski i żwiry). Udokumentowane złoża są złożami niewielkimi i służą do zaspakajania głównie potrzeb lokalnych.

Udokumentowane złoża surowców mineralnych

Nr złoża	Nazwa złoża	Kopalina	Pow. złoża [ha]	Stan prawny: K - złoża objęte koncesją eksploatacyjną	Kierunek rekultywacje
1.	Domkowo	Kruszywa naturalne (piasku i żwiru)	5,44	K	rolniczy
2.	Kitnowo	Kruszywa naturalne (piasku i żwiru)	14,10	K	leśno - wodny
3.	Korsztyn (pola A i B)	Kruszywa naturalne (piasku i żwiru)	10,17	K	leśny
4.	Łodwigowo	Kruszywa naturalne (piasku i żwiru)	0,56	Złoże rozpoznane szczegółowo	leśny
5.	Marcinkowo (pola N/1 i S/1)	Kruszywa naturalne (piasku i żwiru)	13,62	K	rolniczo - leśny
6.	Marcinkowo I	Kruszywa naturalne (piasku i żwiru)	8,7	Złoże rozpoznane szczegółowo	-
7.	Mielno (pola A i B)	Kruszywa naturalne (piasku i żwiru)	1,92	K	sportowo - rekreacyjny
8.	Mielno 2 (pola A i B)	Kruszywa naturalne (piasku i żwiru)	36,69	eksploatacja zakończona	rolniczo – wodny
9.	Pawłowo – Mielno (złoże w części położone na terenie gminy)	Kruszywa naturalne (piasku i żwiru)	42,46	Złoże rozpoznane wstępnie	-
10.	Rychnowo	Kruszywa naturalne (piasku i żwiru)	0,3	eksploatacja zakończona,	zrekultywowane rolniczo
11.	Rychnowo	Kruszywa naturalne (piasku i żwiru)	21,50	Złoże rozpoznane	rolniczy
12.	Ulnowo	Kruszywa naturalne	27,59	K	rolniczy

	(poła A, B i C)	(piasku i żwiru)			
13.	Zapieka (poła A i B)	Kruszywa naturalne (piasku i żwiru)	16,35	K	rolniczo – wodny
14.	Rychnowo III	Kruszywa naturalne (piasku i żwiru)	10,34	Złoże rozpoznane	rolniczy
15.	<i>Gierzwałd</i>	<i>Kruszywa naturalne (piasku i żwiru)</i>	<i>18,09</i>	<i>Złoże rozpoznane</i>	<i>rolniczo - leśny</i>

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych uzyskanych z gminy oraz www.geoportal.pgi.gov.pl

W studium ustala się, możliwość uzyskania koncesji na eksploatację udokumentowanego złoża kruszywa naturalnego w okolicach miejscowości Kitnowo, udokumentowanego złoża kruszywa naturalnego w okolicach miejscowości Rychnowo (na południe od wsi). Prawnie nie wykluczona jest także możliwość uzyskania koncesji na eksploatację złóż kopalin położonych poza obszarami chronionego krajobrazu. Dotyczy to części złoża kruszywa „Rychnowo” (leżącego na zachód od drogi prowadzącej z Rychnowa do Gierzwałdu), a także obszarów spodziewanego występowania złóż kruszywa naturalnego położonych:

- w okolicach złoża kruszywa naturalnego „Mielno” i „Mielno 2 – Pole A”,
- w okolicach złoża kruszywa naturalnego „Kitnowo – Domkowo”,
- na południowy wschód od kolonii Marcinkowo
- na północ i południe od Marcinkowa,
- na północny-zachód od Korsztyna,
- na wschód od drogi wojewódzkiej nr 542 pomiędzy Gierzwałdem a Frygnowem,
- w okolicy wsi Zapieka,
- w okolicy wsi Lipowa Góra,
- na południowy zachód od Szczepankowa,
- *pomiędzy wsią Wróble a Gierzwałdem na wschód od drogi wojewódzkiej nr 542,*
- *pomiędzy wsią Frygnowo a Stębark na północ od drogi wojewódzkiej nr 537,*
- *na północ, południe i wschód od wsi Marcinkowo.*

oraz obszarów spodziewanego występowania złóż kredy jeziornej w rejonie Frygnowa, Kitnowa i Zapieki.

Złóża kopalin podlegają ochronie polegającej na racjonalnym, gospodarczo uzasadnionym, gospodarowaniu ich zasobami przy zapewnieniu racjonalnego wydobycia i wykorzystania kopalin oraz maksymalnym ograniczeniu szkody środowiska (art. 125 i 126 ustawy Prawo Ochrony Środowiska z dnia 27 kwietnia 2001r.). W/w ustawa zobowiązuje prowadzącego eksploatację złóż kopalin do podejmowania środków niezbędnych do ochrony zasobów złoża, jak również do ochrony powierzchni ziemi oraz wód powierzchniowych i podziemnych oraz do sukcesywnego prowadzenia rekultywacji terenów poeksploatacyjnych.

Zgodnie z informacją uzyskaną z Okręgowego Urzędu Górniczego w Warszawie tereny górnicze posiadają następujące złoża, oznaczone odpowiednio na rysunku studium:

1. Kitnowo,
2. Ulnowo – pole A,
3. Korsztyn/1,
4. Korsztyn/2,
5. Marcinkowo – pole S/2,
6. Marcinkowo – pole N/1,
7. Mielno,
8. Zapieka,
9. Rychnowo III.

W stosunku do wyznaczonych, na podstawie koncesji, obszarów i terenów górniczych ustala się:

- zakaz zabudowy obiektami budowlanymi, za wyjątkiem: sieci i urządzeń infrastruktury technicznej, obsługi komunikacji oraz obiektów budowlanych związanych z prowadzeniem działalności górniczej (nie dotyczy obszarów i terenów zrehabilitowanych);
- w razie przeprowadzania eksploatacji złoża należy brać pod uwagę wymogi ochrony środowiska, w tym ochronę złoża i obiektów budowlanych z nim sąsiadujących, wraz z określeniem warunków zachowania bezpieczeństwa powszechnego (zagrożenia wodne, osuwiskowe, zagrożenia pożarowe, przekroczenie dopuszczalnych poziomów hałasu itp.);

- wyznaczenie pasów ochronnych zgodnie z normami polskimi;
- wykonanie rekultywacji terenu po wyeksploatowaniu kruszyw w oparciu o ustalony kierunek rolny lub leśny oraz o warunki przeprowadzenia rekultywacji.

Do wskazanych w studium kierunkowych celów polityki przestrzennej gminy należy aktywizacja działalności nierolniczych w obszarach wiejskich. Mieści się w tym też eksploatacja surowców mineralnych. Na tej podstawie Wójt Gminy Grunwald jako organ wskazany właściwymi przepisami geologicznymi i górnictwami do opiniowania i uzgodnień w przedmiocie postępowania koncesyjnego na poszukiwanie, rozpoznanie i eksploatację surowców mineralnych jest uprawniony do pozytywnych opinii i uzgodnień poza terenami wskazanymi w studium, o ile wnioskowane tereny w postępowaniu koncesyjnym nie są wykluczone z eksploatacji surowców mineralnych przepisami odrębnymi. Powyższy sposób działania w sprawie należy uważać jako wypełnienie normy zgodności ze studium, ponieważ jest on instrumentem realizacji jednego z kierunkowych celów polityki przestrzennej gminy.

4. Obszary i zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Teren gminy Grunwald na przestrzeni wieków nie wyróżniał się dobrymi warunkami obronnymi w związku z tym nie lokalizowano tu grodów obronnych i miast. Nie przechodziły przez teren gminy ważne trakty handlowe, kołowe lub wodne. Poddawany był stopniowej kolonizacji jako przestrzeń do uprawy ziemi i związanego z tym osadnictwa.

Najbardziej charakterystyczne typy zabudowy wsi jakie się wykształciły przez lata to: ulicówki wzdłuż dróg, wsie o zabudowie rozproszonej, kolonijnej. Spotyka się też trudny do odczytania typ owalnic. Zdecydowanie przeważa typ zabudowy folwarcznej.

Na terenie gminy zlokalizowanych jest 118 obiektów objętych wojewódzką ewidencją, w tym 30 obiektów zabytkowych wpisanych do Rejestru Zabytków. Zlokalizowano 157 stanowisk archeologicznych, w tym 10 - 1 grupy, 10 - 2 grupy i 26 - 3 grupy.

Charakterystycznym miejscem wyróżniającym gminę w regionie i w kraju jest Pole Bitwy z 1410 roku w sąsiedztwie wsi Grunwald i Stębark uznane za pomnik historii rozporządzeniem Prezydenta Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 17 września 2010 r. Brak jest jednak odpowiedniej infrastruktury dla potrzeb odwiedzających to miejsce oraz odpowiedniej informacji przy głównych trasach komunikacyjnych poza granicami gminy.

Zasoby dorobku kulturowego stanowią podstawę do tworzenia współczesnych wartości kulturowych, ale wymagają znacznych nakładów na utrzymanie obiektów zabytkowych w odpowiednim stanie technicznym.

Teren gminy Grunwald położony jest na obszarze regionu kulturowego zwanego Mazurami.

Obszar tego regionu rozciąga się na wschodzie od Wielkich Jezior Mazurskich (Gołdap, Olecko, Ełk) na zachodzie po Działdowo i Ostródę. Część zachodnia Mazur, gdzie leży omawiana gmina sąsiaduje z innymi regionami kulturowymi, jak Powiśle od zachodu, Warmia od północy i od południa Mazowsze. Tak ukształtowany obszar Mazur zachodnich nie wykształcił wyraźnej odrębności kulturowej w porównaniu na przykład do części wschodniej Mazur. Cały ten obszar leżący na pograniczu kilku regionów kulturowych poddawany był ciągłym działaniom osadnictwa polskiego (mazurskiego), osadnictwa prowadzonego przez Zakon i dalszej kolonizacji polskiej i niemieckiej.

Znaczna ilość obiektów zabytkowych położonych w miejscowościach, zabytkowe układy ruralistyczne, oraz inne cenne świadectwa dawnych kultur powinny być zachowane i przystosowane do funkcjonowania w obecnych czasach.

Będzie to możliwe po podjęciu przez samorząd działań w kierunku ich ochrony i zabezpieczenia dla przyszłych pokoleń oraz zwiększenia atrakcyjności gminy dla potrzeb turystyki.

Aktualnie tylko jeden zespół folwarczny jest wpisany do rejestru zabytków jako układ zabudowy charakterystyczny dla gospodarstwa ziemskiego na dużym areale gruntów z XIX wieku. Również brak jest w rejestrze poszczególnych budynków gospodarczych wchodzących w skład folwarków. Jedyne obiekty jakie znajduje się w rejestrze jest to spichlerz w Zybułowie wpisany do rejestru w 1968 roku.

Z innych obiektów, które jak najszybciej powinny znaleźć się w rejestrze zabytków to kościoły w Mielnie. W następnych latach należałoby zwrócić większą uwagę przez

odpowiednie służby na prace budowlano-remontowe prowadzone w otoczeniu budynków wchodzących w skład dawnych folwarków jak również w samych budynkach.

Brakiem prac konserwacyjnych i porządkowych pozbawione są stare drzewostany założeń parkowych, jak również stare nieczynne cmentarze.

Koniecznym i niezbędnym działaniem winno być opracowanie wytycznych konserwatorskich i studium historycznego, po uzupełnieniu rozpoznania w tym zakresie przez Służby Konserwatorskie dla obszaru całej gminy, którego problematyka powinna obejmować następujące zagadnienia:

- zabytkowe układy wiejskie,
- strefy ochrony konserwatorskiej,
- cenne obiekty zabytkowej architektury, parki i cmentarze do bezwzględного zachowania,
- stanowiska archeologiczne.

Wytyczne konserwatorskie i studium historyczne powinno być w przyszłości wprowadzane do nowej edycji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.

Strefy ochrony konserwatorskiej należy wprowadzać na etapie opracowywania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W procesie kreowania nowych wartości kulturowych, koniecznym działaniem jest stworzenie obrazu współczesnej wsi na Warmii i Mazurach. Postuluje się nawiązywanie do tradycji w nowej architekturze budynków, to jest:

- wysokość budynków do 2 kondygnacji, z użytkowym poddaszem;
- dachy dwuspadowe, o nachyleniu połaci ok. 45⁰, pokryte dachówką;
- tradycyjne ozdoby budynków, podcienia szczytowe, narożne, wypustowe, zdobienie okien i drzwi;
- kalenice budynków mieszkalnych równoległe do ulic,

Nowa zabudowa winna nawiązywać do istniejącej, z zachowaniem zabytkowych układów drożnych wsi.

4.1. Obszary i obiekty objęte prawną ochroną¹

Pomnik historii – „Grunwald – Pole Bitwy”

Obszar pomnika historii obejmuje łąki i tereny zalesione, zespół pomnikowy oraz ruiny kaplicy pobitewnej i zajmuje teren pomiędzy szosami Stębark – Grunwald i Stębark – Łodwigowo, na który składają się działki nr 268, nr 270 (obręb 0017 Stębark), nr 46 (w granicach kamiennego ogrodzenia wokół ruin kaplicy), nr 48, nr 49, nr 69 (obręb 0011 Łodwigowo) nr 1/1, nr 1/5 i nr 1/6 (obręb 0007 Grunwald)

Zabytki nieruchome

Miejscowości	Przedmiot ochrony, oznaczenie na rysunku studium (...)
Dylewo	1. Kościół P.W. Najświętszej Marii Panny (1) 2. Kościół łącznie z wyposażeniem wnętrza (1) 3. Park Pałacowy (2) 4. Mury spalonego pałacu oraz park (2) 5. Cmentarz Ewangelicki (3)
Frygnowo	6. Kapliczka przydrożna (4)
Gierzwałd	7. Dwór (5) 8. Kościół Metodystyczny oraz cmentarz przykościelny (6)
Grunwald	9. Zespół Folwarczny (7) 10. Pole Bitwy (8) 11. Park (9) 12. Pole Bitwy – Mury fundamentów Kaplicy na pobojuwisku grunwaldzkim (10)
Kiersztanowo	13. Kościół Filialny Św. Piotra i Pawła (11)
Mielno	14. Założenie Parkowe (12) 15. Cmentarz wojenny z okresu I Wojny Światowej (13) 16. Cmentarz ewangelicki (14)
Pacóttowo	17. Kościół Ewangelicki (15) 18. Pałac (16) 19. Park (16)
Rychnowo	20. Dzwonnica (17)

¹ na podstawie wykazu obiektów nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków woj. warmińsko-mazurskiego stan na dzień 15 listopada 2006r oraz stanowisk archeologicznych wpisanych do rejestru zabytków archeologicznych.

	21. Kościół (17) 22. Kostnica (17) 23. Pałac – obecnie Klasztor (17) 24. Park (18)
Stębark	25. Dwór (19) 26. Kościół Św. Trójcy oraz cmentarz przykościelny (20)
Szczepankowo	27. Założenie Parkowe (21)
Tymawa	28. Pałac (22)
Zybułtowo	29. Rządówka (23) 30. Spichlerz (24)

Zabytki archeologiczne

Miejscowości	Przedmiot ochrony, oznaczenie na rysunku studium (...)
Domkowo	1. Grodzisko wyżynne, obwałowanie (27)
Tymawa Wielka	2. Grodek wyżynny, półwyspowy (28)

Obiekty, o których mowa w punkcie 4.1 podlegają ochronie konserwatorskiej z tytułu przepisów ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami a warunki konserwatorskie dla inwestycji w tych obiektach są wiążące w sporządzaniu miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i ustaleń warunków zabudowy w trybie decyzji o warunkach zabudowy. Prace konserwatorskie, roboty budowlane przy zabytkach i w otoczeniu zabytków wpisanych do rejestru wymagają uzgodnienia z wojewódzkim konserwatorem zabytków, z tytułu w/w przepisów.

Lokalizacje w/w zabytków wpisanych do rejestru zabytków zawiera rysunek studium.

4.2. Obszary i obiekty objęte wojewódzkim spisem zabytków²

MIEJSCOWOŚĆ	OBIEKT	NUMER
MIELNO	DOM	48
MIELNO	CZWORAK	47
MIELNO	CZWORAK	46
MIELNO	CZWORAK	45

² na podstawie ewidencji zabytków nieruchomości nie wpisanych do rejestru zabytków województwa Warmińsko-Mazurskiego z dnia 24.01.2008r.

MIELNO	DOM	44
MIELNO	DOM	43
MIELNO	DOM	42
MIELNO	DOM	39
MIELNO	DOM	38
MIELNO	DOM	37
MIELNO	DOM	35
MIELNO	DOM	34
MIELNO	DOM	33
MIELNO	DOM	29
MIELNO	DOM	28
MIELNO	DOM	27
MIELNO	DOM	26
MIELNO	DOM	25
MIELNO	DOM	24
MIELNO	DOM	19
MIELNO	MŁYN WODNY	
MIELNO	ZESPÓŁ PAŁACOWO-FOLWARCZNY	
MIELNO	ZESPÓŁ PAŁACOWO-FOLWARCZNY	
MIELNO	ZESPÓŁ PAŁACOWO-FOLWARCZNY	
MIELNO	ZESPÓŁ PAŁACOWO-FOLWARCZNY	
MIELNO	ZESPÓŁ PAŁACOWO-FOLWARCZNY	
MIELNO	ZESPÓŁ PAŁACOWO-FOLWARCZNY	
MIELNO	KOŚCIÓŁ PARAFIALNY PW.ŚW. JANA CHRZCICIELA	
MARCINKOWO	STAJNIA	
MARCINKOWO	DOM	24A
MARCINKOWO	DOM	18
MARCINKOWO	DOM	17
MARCINKOWO	DOM	16
MARCINKOWO	DOM	15
MARCINKOWO	DOM	14
MARCINKOWO	DOM	13
MARCINKOWO	DOM	11
MARCINKOWO	DOM	10
MARCINKOWO	DOM	9
MARCINKOWO	SZKOŁA	21
MARCINKOWO	KAPLICZKA	

ŁODWIGOWO	DOM	41
ŁODWIGOWO	DOM	39
ŁODWIGOWO	DOM	19
ŁODWIGOWO	DOM	18
ŁODWIGOWO	DOM	17
ŁODWIGOWO	DOM	15
ŁODWIGOWO	DOM	14
ŁODWIGOWO	DOM	13
ŁODWIGOWO	DOM	9
ŁODWIGOWO	DOM	8
LUBIAN	DOM	7
KORSZTYN	DOM	8
KORSZTYN	DOM	7
KORSZTYN	DOM	4
KORSZTYN	DWÓR	
KITNOWO	DOM	11
KITNOWO	DOM	10
KITNOWO	DOM	9
KITNOWO	DOM	7/8
KITNOWO	DOM	6
KITNOWO	DOM	5
KITNOWO	DOM	3
KITNOWO	BUDYNEK GOSPODARCZY	
KITNOWO	BUDYNEK MIESZKALNO-GOSPODARCZY	
KITNOWO	PAŁAC	
GIERZWAŁD	DOM	34
GIERZWAŁD	DOM	30
GIERZWAŁD	DOM	28
GIERZWAŁD	DOM	27
GIERZWAŁD	DOM	26
GIERZWAŁD	DOM	23
GIERZWAŁD	DOM	22
GIERZWAŁD	DOM	21
GIERZWAŁD	DOM	20
GIERZWAŁD	DOM	19
GIERZWAŁD	DOM	17
GIERZWAŁD	DOM	16

GIERZWAŁD	DOM	15
GIERZWAŁD	DOM	13
GIERZWAŁD	DOM	12
GIERZWAŁD	DOM	11
GIERZWAŁD	DOM	10
GIERZWAŁD	DOM	9
GIERZWAŁD	DOM	8
GIERZWAŁD	DOM	7
GIERZWAŁD	DOM	6
GIERZWAŁD	DOM	5
GIERZWAŁD	DOM	4
GIERZWAŁD	SZKOŁA	3
GIERZWAŁD	CZWORAK	4
GIERZWAŁD	DOM	3
GIERZWAŁD	DOM	2
GIERZWAŁD	DOM	1
GIERZWAŁD	STACJA KOLEJOWA	32
GIERZWAŁD	POMNIK OFIAR I WOJNY ŚWIATOWEJ	
GIERZWAŁD	GORZELNIA	
GIERZWAŁD	KAPLICZKA	
GIERZWAŁD	ZESPÓŁ PAŁACOWO-FOLWARCZNY – STAJNIA	
GIERZWAŁD	ZESPÓŁ PAŁACOWO-FOLWARCZNY – OBORA	
GIERZWAŁD	ZESPÓŁ PAŁACOWO-FOLWARCZNY – PAŁAC	
GÓRY LUBIAŃSKIE	DOM MIESZKOLANO-GOSPODARCZY	13
GÓRY LUBIAŃSKIE	DOM MIESZKOLANO-GOSPODARCZY	12
GÓRY LUBIAŃSKIE	DOM MIESZKOLANO-GOSPODARCZY	11
GÓRY LUBIAŃSKIE	DOM MIESZKOLANO-GOSPODARCZY	10
GÓRY LUBIAŃSKIE	DOM MIESZKOLANO-GOSPODARCZY	9
GÓRY LUBIAŃSKIE	DOM MIESZKOLANO-GOSPODARCZY	8
GÓRY LUBIAŃSKIE	DOM MIESZKOLANO-GOSPODARCZY	7
GÓRY LUBIAŃSKIE	DOM MIESZKOLANO-GOSPODARCZY	6
GÓRY LUBIAŃSKIE	DOM MIESZKOLANO-GOSPODARCZY	5

Obiekty nie wpisane do rejestru zabytków, znajdujące się w ewidencji zabytków, powinny stanowić podstawę utworzenia gminnej ewidencji zabytków, o której mowa w przepisach o ochronie zabytków. Dla zabytków wpisanych do wojewódzkiej i/lub

gminnej ewidencji zabytków wszelkie prace budowlane wymagają uzyskania pozytywnej opinii lub uzgodnienia od Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków

Jedną z form ochrony zabytków jest ustalenie stref ochrony konserwatorskiej w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego. Wszelkie prace budowlane, we wprowadzonych strefach, należy prowadzić pod nadzorem Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków. W w/w planach, ochroną powinny zostać objęte obszary z dobrze zachowaną, wartościową zabudową.

Stanowiska archeologiczne:

Lp.	Miejscowość	Kod stanowiska	Charakterystyka obiektu
1.	FRYGNOWO	AZP 29-57/1	Kurhan
2.	GIERZWAŁD	AZP 29-57/5	Osada, ślady osadnictwa
3.	GIERZWAŁD	AZP 29-57/6	Ślady osadnictwa
4.	GIERZWAŁD	AZP 29-57/7	Osada
5.	GIERZWAŁD	AZP 29-57/8	Ślad osadnictwa
6.	GIERZWAŁD	AZP 29-57/9	Osada
7.	GIERZWAŁD	AZP 29-57/10	Osada
8.	GIERZWAŁD	AZP 29-57/11	Wał
9.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/6	Osada, ślady osadnictwa
10.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/7	Ślady osadnictwa
11.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/8	Ślady osadnictwa
12.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/9	Ślady osadnictwa
13.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/10	Ślady osadnictwa
14.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/11	Ślad osadnictwa
15.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/12	Ślady osadnictwa
16.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/13	Osada, ślady osadnictwa
17.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/24	Ślady osadnictwa
18.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/25	Ślady osadnictwa
19.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/26	Ślady osadnictwa
20.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/27	Ślady osadnictwa
21.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/28	Osada
22.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/29	Cmentarzysko, kopiec
23.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/30	Ślady osadnictwa

24.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/31	Osada, ślady osadnictwa
25.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/32	Ślady osadnictwa
26.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/35	Ślad osadnictwa
27.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/39	Ślad osadnictwa
28.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/40	Ślady osadnictwa
29.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/41	Ślad osadnictwa
30.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/42	Ślady osadnictwa
31.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/43	Osady
32.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/44	Ślad osadnictwa
33.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/45	Ślady osadnictwa
34.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/46	Cmentarzysko, kopiec
35.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/47	-
36.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/48	-
37.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/49	-
38.	KIERSZTANOWO	AZP 28-58/50	-
39.	KITNOWO	AZP 29-57/12	Ślad osadnictwa
40.	KITNOWO	AZP 29-57/13	Ślad osadnictwa
41.	KITNOWO	AZP 29-57/14	Osada, Ślady osadnictwa
42.	KITNOWO	AZP 29-57/15	Ślad osadnictwa
43.	KITNOWO	AZP 29-57/16	Ślad osadnictwa
44.	KITNOWO	AZP 29-57/17	Ślad osadnictwa
45.	KORSZYN	AZP 29-57/2	Ślad osadnictwa
46.	KORSZYN	AZP 29-57/3	Ślad osadnictwa
47.	KORSZYN	AZP 29-57/4	Kurhan
48.	KORSZYN	AZP 29-57/18	Kurhan
49.	MIELNO	AZP 29-58/13	Ślad osadnictwa
50.	MIELNO	AZP 29-58/14	Osada
51.	MIELNO	AZP 29-58/15	Ślad osadnictwa
52.	RYCHNOWSKA WOLA	AZP 28-58/14	Ślady osadnictwa
53.	RYCHNOWSKA WOLA	AZP 28-58/15	Ślady osadnictwa
54.	RYCHNOWSKA WOLA	AZP 28-58/16	Ślady osadnictwa
55.	RYCHNOWSKA WOLA	AZP 28-58/17	Ślady osadnictwa
56.	RYCHNOWSKA WOLA	AZP 28-58/56	-
57.	STĘBARK	AZP 29-58/1	Ślad osadnictwa
58.	STĘBARK	AZP 29-58/2	Ślad osadnictwa
59.	STĘBARK	AZP 29-58/3	Ślad osadnictwa
60.	STĘBARK	AZP 29-58/9	Kurhan

61.	STĘBARK	AZP 29-5810	Kurhan
62.	STĘBARK	AZP 29-58/11	Kurhan
63.	STĘBARK	AZP 29-58/12	Kurhan
64.	TYMAWA	AZP 30-59/1	Grodzisko
65.	TYMAWA	AZP 30-59/2	Osada
66.	TYMAWA	AZP 30-59/3	Ślad osadnictwa
67.	TYMAWA	AZP 30-59/4	Ślad osadnictwa
68.	GLĄDY	AZP 28-57/1	Ślad osadnictwa
69.	DOMKOWO	AZP 28-57/5	Osada
70.	DOMKOWO	AZP 28-57/6	Osada
71.	GLĄDY	AZP 28-57/8	Ślad osadnictwa
72.	GLĄDY	AZP 28-57/9	Osada
73.	SZCZEPANKOWO	AZP 28-57/10	Ślad osadnictwa
74.	SZCZEPANKOWO	AZP 28-57/11	Ślad osadnictwa
75.	SZCZEPANKOWO	AZP 28-57/12	Ślad osadnictwa
76.	SZCZEPANKOWO	AZP 28-57/13	Ślad osadnictwa
77.	SZCZEPANKOWO	AZP 28-57/14	Ślad osadnictwa
78.	DOMKOWO	AZP 28-57/16	Osada, Ślad osadnictwa
79.	SZCZEPANKOWO	AZP 28-57/17	Ślad osadnictwa
80.	DOMKOWO	AZP 28-57/18	Osada
81.	DOMKOWO	AZP 28-57/19	Osada
82.	DOMKOWO	AZP 28-57/20	Ślad osadnictwa
83.	DOMKOWO	AZP 28-57/21	Ślad osadnictwa
84.	DOMKOWO	AZP 28-57/22	Ślad osadnictwa
85.	DOMKOWO	AZP 28-57/23	Grodzisko
86.	RYCHNOWO	AZP 28-57/24	Osada, Ślad osadnictwa
87.	RYCHNOWO	AZP 28-57/25	Osada, Ślad osadnictwa
88.	RYCHNOWO	AZP 28-57/26	Ślad osadnictwa
89.	RYCHNOWO	AZP 28-57/27	Ślad osadnictwa
90.	RYCHNOWO	AZP 28-57/28	Osada
91.	RYCHNOWO	AZP 28-57/29	Ślad osadnictwa
92.	RYCHNOWO	AZP 28-57/30	Osada
93.	DOMKOWO	AZP 28-57/33	Osada
94.	DOMKOWO	AZP 28-57/34	Cmentarzysko
95.	DOMKOWO	AZP 28-57/35	Cmentarzysko
96.	DOMKOWO	AZP 28-57/36	Cmentarzysko
97.	DOMKOWO	AZP 28-57/37	Skarb

98.	DOMKOWO	AZP 28-57/38	Cmentarzysko
99.	GÓRY ŁUBIAŃSKIE	AZP 30-58/13	brak
100.	GÓRY ŁUBIAŃSKIE	AZP 30-58/14	brak
101.	GÓRY ŁUBIAŃSKIE	AZP 30-58/20	brak
102.	GÓRY ŁUBIAŃSKIE	AZP 30-58/22	brak
103.	GÓRY ŁUBIAŃSKIE	AZP 30-58/23	brak
104.	GÓRY ŁUBIAŃSKIE	AZP 30-58/24	brak
105.	GÓRY ŁUBIAŃSKIE	AZP 30-58/25	brak
106.	GÓRY ŁUBIAŃSKIE	AZP 30-58/26	brak
107.	GÓRY ŁUBIAŃSKIE	AZP 30-58/30	brak
108.	GÓRY ŁUBIAŃSKIE	AZP 30-58/31	brak
109.	GÓRY ŁUBIAŃSKIE	AZP 30-58/32	brak
110.	GÓRY ŁUBIAŃSKIE	AZP 30-58/33	brak
111.	GÓRY ŁUBIAŃSKIE	AZP 30-58/34	brak
112.	GÓRY ŁUBIAŃSKIE	AZP 30-58/35	brak
113.	GÓRY ŁUBIAŃSKIE	AZP 30-58/36	brak
114.	GÓRY ŁUBIAŃSKIE	AZP 30-58/37	brak
115.	GÓRY ŁUBIAŃSKIE	AZP 30-58/38	brak
116.	GÓRY ŁUBIAŃSKIE	AZP 30-58/39	brak
117.	GÓRY ŁUBIAŃSKIE	AZP 30-58/40	brak
118.	GÓRY ŁUBIAŃSKIE	AZP 30-58/41	brak
119.	GÓRY ŁUBIAŃSKIE	AZP 30-58/42	brak
120.	GÓRY ŁUBIAŃSKIE	AZP 30-58/50	brak
121.	GRUNWALD	AZP 30-58/7	brak
122.	ŁODWIGOWO	AZP 30-58/2	brak
123.	ŁODWIGOWO	AZP 30-58/3	brak
124.	ŁODWIGOWO	AZP 30-58/4	brak
125.	ŁODWIGOWO	AZP 30-58/49	brak
126.	ŁODWIGOWO	AZP 30-58/51	brak
127.	ŁODWIGOWO	AZP 30-58/52	brak
128.	ŁODWIGOWO	AZP 30-58/57	brak
129.	MIELNO	AZP 30-58/28	brak
130.	MIELNO	AZP 30-58/29	brak
131.	MIELNO	AZP 30-58/44	brak
132.	MIELNO	AZP 30-58/45	brak
133.	MIELNO	AZP 30-58/46	brak
134.	MIELNO	AZP 30-58/47	brak

135.	MIELNO	AZP 30-58/48	brak
136.	STĘBARK	AZP 30-58/1	brak
137.	STĘBARK	AZP 30-58/5	brak
138.	STĘBARK	AZP 30-58/6	brak
139.	STĘBARK	AZP 30-58/8	brak
140.	STĘBARK	AZP 30-58/9	brak
141.	STĘBARK	AZP 30-58/10	brak
142.	STĘBARK	AZP 30-58/11	brak
143.	STĘBARK	AZP 30-58/12	brak
144.	STĘBARK	AZP 30-58/15	brak
145.	STĘBARK	AZP 30-58/16	brak
146.	STĘBARK	AZP 30-58/17	brak
147.	STĘBARK	AZP 30-58/18	brak
148.	STĘBARK	AZP 30-58/19	brak
149.	STĘBARK	AZP 30-58/21	brak
150.	STĘBARK	AZP 30-58/27	brak
151.	STĘBARK	AZP 30-58/53	brak
152.	STĘBARK	AZP 30-58/54	brak
153.	STĘBARK	AZP 30-58/55	brak
154.	STĘBARK	AZP 30-58/56	brak
155.	STĘBARK	AZP 30-58/58	brak
156.	STĘBARK	AZP 30-58/59	brak
157.	STĘBARK	AZP 30-58/60	brak

Źródło: Archeologiczne Zdjęcie Polski oraz dane uzyskane w Urzędzie Ochrony Zabytków w Olsztynie delegatura w Elblągu.

W trybie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego i ustalania warunków zabudowy zasady zagospodarowania terenu w lokalizacjach obejmujących stanowiska archeologiczne należy uzgodnić z właściwym Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Prace ziemne na obszarze stanowisk archeologicznych należy poprzedzić sondażowymi badaniami archeologicznymi, a w przypadku zabytku archeologicznego należy przeprowadzić przedinwestycyjne ratownicze badania archeologiczne.

Lokalizację udokumentowanych stanowisk archeologicznych zawiera rysunek studium.

5. Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej

5.1. Funkcjonalny układ drogowy w gminie

Na podstawie uwarunkowań rozwoju gminy Grunwald z siedzibą w Gierzwałdzie założono podział funkcjonalny dróg na układ:

- nadrzędny
- podstawowy
- uzupełniający

W układzie nadrzędnym pozostaje droga krajowa nr 7 (E-77) Gdańsk- Ostróda – Olsztynek- Warszawa – Kraków –gr. państwa.

Droga krajowa nr 7 będzie zastąpiona nowo wybudowaną drogą ekspresową S7. W Strategii Rozwoju Województwa oraz w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko – Mazurskiego docelowa klasa tej drogi została również określona jako klasa S (ekspresowa).

Realizowana droga ekspresowa zastąpi odcinek drogi krajowej Nr 7, obciążonej dużym ruchem tranzytowym na kierunku Gdańsk - Warszawa i będzie stanowić obwodnicę miejscowości Rychnowo, przez którą obecnie przebiega droga krajowa Nr 7, a docelowo droga wojewódzka nr 542. Dostęp do drogi ekspresowej będzie możliwy poprzez węzły: "Miłomłyn Północ", "Miłomłyn Południe", "Ostróda Północ", "Ostróda Południe" oraz "Rychnowo". Ruch lokalny w sąsiedztwie projektowanej trasy odbywać się będzie po istniejących drogach. Dodatkowo powstanie system dróg dojazdowych do obsługi przyległego terenu.

Zgodnie z ustawą z dnia 21 marca 1985 r. o drogach publicznych lokalizowanie nowej zabudowy mieszkaniowej możliwe jest w odległości nie mniejszej niż 40m od krawędzi jezdni docelowego przebiegu drogi S7.

W miejscowości Rychnowo, podłączonej do drogi krajowej nr 7 poprzez węzeł dwupoziomowy, proponuje się lokalizację usług, hurtowni lub wytwórni związanych z koniecznością szybkiego dostępu do głównego układu komunikacyjnego.

Budowa drogi ekspresowej S7 powinna być wykonana tak, aby mogły być zachowane powiązania ekologiczne. Postulat ten uznaje się za spełniony gdyż budowana droga ekspresowa S7 na odcinku Ostróda Południe- Olsztynek, pododcinek C została wyposażona w obiekty i urządzenia ochrony środowiska (m.in. przepusty, przejścia dla

zwierząt, ekrany akustyczne i antyolśnieniowe) oraz obiekty inżynierskie (mosty, wiadukty).

Ponadto w układzie nadrzędnym znajdują się drogi wojewódzkie:

- Droga nr **537** Lubawa – Pawłowo
- Droga nr **542** Rychnowo – Działdowo

Dla drogi nr **542** Rychnowo – Działdowo należy zabezpieczyć zgodnie z Dziennikiem Ustaw nr 43 z 1999r minimalne linie rozgraniczające szerokości 25 m, jak dla klasy dróg G (główna). Szerokość tych linii może być zwiększona, jeżeli wyniknie to z rozpoznania w koncepcji programowo- przestrzennej na etapie przygotowań do kompleksowej modernizacji w/w drogi do parametrów klasy G.

Droga nr **537** Lubawa – Pawłowo przewidziana jest do modernizacji do parametrów klasy Z – zbiorcza, jest to droga o niewielkim natężeniu ruchu (600 poj/dobę) i w porównaniu z rokiem 1995 o tendencji spadkowej. Ruch na tej drodze ma charakter lokalny i turystyczny, główny kierunek ruchu (wzrost natężenia) przebiegają drogą wojewódzką nr 537 od wsi Pawłowo do wsi Stębark i dalej drogą powiatową nr 1266 N do wsi Grunwald i Samin i dalej drogą wojewódzką nr 542 do Dąbrówna, dlatego po analizach zrezygnowano z dalszego utrzymywania rezerwy terenu pod obejścia wsi Frygnowo i Stębark. Drogę tą należy projektować (zgodnie z Dziennikiem Ustaw nr 43 z 1999r.) w klasie Z – zbiorcza, dla której należy zabezpieczyć linie rozgraniczające szerokości 20 m. Szerokość tych linii może być zwiększona, jeżeli wyniknie to z rozpoznania w koncepcji programowo - przestrzennej na etapie przygotowań do kompleksowej modernizacji w/w drogi do parametrów klasy Z.

W układzie podstawowym obsługującym bezpośrednio wydzielone jednostki

funkcjonalne znajdują się następujące drogi :

- Droga nr **1261 N** Frygnowo – Łodwigowo - dr. Nr 1264 N,
- Droga nr **1262 N** Gierzwałd – Kiersztanowo,
- Droga nr **1266 N** Samin – Stębark – Łodwigowo,
- Droga nr **1585 N** Mielno – Rączki – dr. Nr 1264 N,
- Droga nr **1924 N** Szczepankowo – Gierzwałd – Pacóltowo.
- Droga nr **1243 N** Ostróda – Tułodziad, odcinek Dylewo – Tułodziad

Pozostałe drogi powiatowe (tj. droga nr 1251N Durąg-Rychnowo, droga nr 1253N Rychnowo – Pacółtowo – Zybułtowo – Wierzbowo – Klęczkowo – Komorniki, droga nr 1260N dr nr 1253N-Pacółtowo-Olsztynek, droga nr 1963N dr nr 1232N-Dziadyk-Ryn-Głądy) i drogi gminne tworzą w gminie układ uzupełniający. Wszystkie drogi tworzące w gminie układ uzupełniający wymagają poprawienia stanu technicznego dla prawidłowego funkcjonowania gminy i prawidłowej obsługi mieszkańców.

Drogi powiatowe na terenie gminy należy projektować (zgodnie z przepisami odrębnymi) w klasie Z w związku z tym wymagane jest zarezerwowanie 20 m pasa drogowego pod ewentualną przebudowę drogi.

W ciągu drogi powiatowej Nr 1924 N Szczepankowo – Gierzwałd – Pacółtowo znajduje się most p. rzekę Grabiczek o nośności 150 kN. W ciągu drogi powiatowej Nr 1251 N Durąg-Rychnowo znajduje się most p. rzekę Grabiczek o nośności 150 kN. W ciągu drogi powiatowej Nr 1253 N Rychnowo – Pacółtowo – Zybułtowo – Wierzbowo – Klęczkowo – Komorniki znajduje się most p. rzekę Marózkę o nośności 150 kN. Natomiast w ciągu drogi powiatowej Nr 1585 N Mielno – Rączki – dr. Nr 1264 N znajduje się most p. rzekę Marózkę o nośności 300 kN.

5.2. Ścieżki rowerowe

Przez gminę Grunwald przebiega wariantowy korytarz projektowanej międzynarodowej trasy rowerowej „Trasa Tysiąca Jezior” tj. na terenie województwa począwszy od Hawy poprzez Lubawa, Grunwald, Olsztynek, Olsztyn, Lidzbark Warm., Kętrzyn, Gołdap w kierunku Litwy.

Ponadto poprzez teren gminy przebiega projektowana trasa rowerowa międzyregionalna Szelań – Ostróda – Mielno obsługująca obszar Parku Krajobrazowego i poprowadzona przez Pola Grunwaldzkie.

Na terenie gminy powinny być realizowane ścieżki rowerowe służące dwu różnym rodzajom ruchu: dla ruchu lokalnego oraz rowerowe trasy turystyczne wzdłuż mało uczęszczanych dróg lokalnych, przebiegające w pobliżu interesujących zabytków kultury i obiektów przyrodniczych. Przy projektowaniu ścieżek pieszo-rowerowych oraz szlaków rowerowych należy zadbać o ich połączenia. W ramach przedsiębiorczości własnej

mieszkańców gminy szlaki rowerowe powinny być uzupełnione urządzeniami typu: miejsca widokowe, miejsca biwakowe, mała gastronomia, itp.

5.3. Polityka przestrzenna gminy w zakresie komunikacji

Polityka przestrzenna gminy w zakresie komunikacji przedstawia się następująco:

- stymulowanie rozwoju przestrzennego gminy, poprzez:
 - zapewnienie powiązań z krajowym systemem transportowym,
 - zapewnienie dostępności celów podróży, umożliwiające mieszkańcom gminy udział w różnych formach aktywności społeczno – gospodarczej,
 - zapewnienie wymaganego standardu podróży (czasu i warunków jazdy),
- stworzenie odpowiednich warunków dowozu i wywozu surowców i produktów
- łagodzenie uciążliwości funkcjonowania transportu.

Jako główne zasady przyjęto, iż obsługa zainwestowanych terenów oraz nowych przedsięwzięć budowlanych pod względem obsługi komunikacyjnej powinna następować sprzedając lub co najwyżej równolegle z inwestowaniem.

Istniejący obecnie układ dróg na terenie gminy Grunwald jest zadawalający, w związku z czym poprawa układu komunikacyjnego powinna następować poprzez ciągłą modernizację istniejących dróg .

Podstawowe zagadnienia polityki komunikacyjnej na szczeblu lokalnym wymagają określenia:

- prowadzenia ruchu rowerowego – trasy lokalne nad brzegami jezior i w miejscach atrakcyjnych turystycznie,
- lokalizacji parkingów w miejscach atrakcyjnych dla turystów – współpraca z samorządami wojewódzkim i powiatowym,
- sposobu prowadzenia ruchu tranzytowego i docelowego – współpraca z samorządem wojewódzkim,
- modernizacji odcinków dróg gminnych i powiatowych (samorząd powiatowy) w celu usprawnienia funkcjonowania układu komunikacyjnego gminy,
- przeglądu dróg gminnych i powiatowych pod kątem funkcjonalności.

5.4. Kierunki rozwoju infrastruktury technicznej

Gospodarka wodna

Sprzyjające warunki hydrogeologiczne i dobra jakość wód w głębszych dają podstawy do programowania zbiorowego zaopatrzenia w wodę wszystkich jednostek osadniczych i kompleksów turystycznych z wodociągów lokalnych wiejskich bądź zbiorowych grupowych. Wykorzystane do tego celu powinny być w maksymalnym stopniu istniejące wydajne odwierty studzienne i istniejąca infrastruktura techniczna.

- W celu ochrony środowiska jak również podniesienia standardu życia ludności zamieszkałej oraz istniejącej i projektowanej bazy turystycznej, należy dążyć do objęcia całej ludności gminy siecią wodociagową zbiorczą.
- Należy dążyć do jednoczesnej budowy sieci wodociagowych i kanalizacyjnych. Obligatoryjnie powinno to dotyczyć miejscowości w południowo wschodniej części gminy.
- Zaopatrzenie w wodę miejscowości nie zwodociagowanych powinno odbywać się systemowo z ujęć wód podziemnych istniejących, których wydajność zabezpieczy potrzeby danych miejscowości i skupisk ludności.

Gospodarka ściekowa

Na terenie gminy rozporządzeniem Wojewody Warmińsko – Mazurskiego (Dz. Urz. Woj. Warm-Maz z 2007 r. Nr 149, poz. 1941) została wprowadzona aglomeracja Gierzwałd w skład której wchodzi miejscowości: Dylewo, Gierzwałd, Głądy, Kitnowo, Rychnowo, Rychnowska Wola, Szczepankowo, Wróble.

Na terenach oznaczonych w w/w rozporządzeniu odprowadzenie ścieków do gminnej sieci kanalizacji sanitarnej i przesył ścieków do oczyszczalni ścieków w Gierzwałdzie powinno nastąpić do nieprzekraczalnego terminu zgodnego z obowiązującym Krajowym Programem Oczyszczania Ścieków Komunalnych. Do tego czasu możliwe jest stosowanie bezodpływowych zbiorników na nieczystości ciekłe lub innych sposobów unieszkodliwiania ścieków.

Ze względu na specyfikację terenu, budowę geologiczną, rodzaj zagospodarowanie przestrzenne oraz wysokie wymagania w zakresie ochrony środowiska,

gospodarka ściekowa na pozostałym obszarze gminy wymagają uwzględnienia poniższych zasad:

1. Zaleca się w pierwszym etapie rozwiązanie systemowe gospodarki ściekowej w miejscowościach położonych na terenach o izolacji nieciągłej od użytkowych warstw wodonośnych w południowo wschodniej części gminy. Na terenach wskazane jest realizowanie kanalizacji sanitarnej równoległe z budową wodociągu.
2. Przyjmuje się zasadę skanalizowania docelowo wszystkich większych miejscowości gminy oraz realizację wysokosprawnych oczyszczalni ścieków w większych miejscowościach bądź realizację systemów przesyłowych zbiorczych z przesyłem do istniejących mechaniczno-biologicznych oczyszczalni w Gierzwałdzie i Zybułtowiu lub innych systemów przesyłowych.
3. Ze względów ekonomicznych przyjmuje się, że nowoprojektowane oczyszczalnie powinny powstać w miejscowościach lub skupiskach turystycznych, w których obliczeniowa ilość ścieków w perspektywie wyniesie ≥ 50 m³/d.
4. Wszystkie nowopowstające obiekty utylizacji ścieków powinny mieć punkt zlewny dla ścieków dowożonych z miejscowości mniejszych.
5. Na terenach odpornych na antropopresję dopuszcza się stosowanie systemów utylizacji indywidualnej po uprzednich szczegółowych badaniach hydrogeologicznych wskazujących możliwości odprowadzenia ścieków oczyszczonych w grunt. Dopuszcza się odprowadzenie ścieków do szczelnych zbiorników bezodpływowych na wyżej wymienionych terenach.

Gospodarka gazowa

Przez teren gminy w północnej części przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 125 PN 6,3MPa o długości ok. 3210 m, relacji Olsztynek-Itawa. *Dla ww. gazociągu obowiązuje strefa kontrolowana o szerokości 30 m, w której mają zastosowanie ograniczenia w zagospodarowaniu terenu zgodnie z przepisami odrębnymi.* Na terenie gminy brak stacji redukcyjnych oraz sieci gazowej średniego i niskiego ciśnienia.

Na terenie gminy planowana jest budowa gazociągu wysokiego ciśnienia DN300 relacji Jemiołowo-Sydlak. Planuje się posadowienie przedmiotowego gazociągu w strefie kontrolowanej ww. istniejącego gazociągu.

Po opracowaniu przez gminę koncepcji gazyfikacji należy dążyć do objęcia siecią gazową średniego ciśnienia wszystkich miejscowości. Pozwoli to na podniesienie poziomu życia ludności, jak również eliminację istniejących wyeksploatowanych źródeł ciepła i zastąpienie ich wysokosprawnymi kotłowniami gazowymi.

Zaopatrzenie w gaz podmiotów ubiegających się o przyłączenie będzie następować stosownie do możliwości zasilania, na warunkach ekonomicznych i technicznych określonych przez operatora sieci gazowej oraz na warunkach określonych właściwymi przepisami jakim powinny odpowiadać sieci gazowe. Należy zachować normatywne odległości projektowanych urządzeń i obiektów od istniejącej sieci gazowej na podstawie właściwych przepisów. W przypadku istniejącego gazociągu wysokiego ciśnienia min. bezpieczna odległość od rzutu poziomego obiektów (budynku mieszkalne i niemieszkalne, użyteczności publicznej, zakłady przemysłowe) wynosi 15 m od osi gazociągu. Dopuszcza się przebudowę wybudowanych sieci gazowej z kolidującymi projektowanymi obiektami na warunkach podanych przez operatora.

Gospodarka cieplna

Gospodarka cieplna na terenie gminy oparta jest przeważnie o kotłownie lokalne i paleniska indywidualne opalane paliwem stałym. Są to obiekty w przeważającej części wyeksploatowane i stanowią stałe źródło zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego. Należy dążyć do sukcesywnej ich eliminacji lub modernizacji z przechodzeniem na paliwa ekologiczne.

Gospodarka odpadami

Odpady stałe z jednostek osadniczych powinny być czasowo składowane w wiejskich punktach gromadzenia odpadów lub w odpowiednich pojemnikach na posesjach, a stamtąd wywożone na miejsce utylizacji poza teren gminy. W zależności od odległości miejsca utylizacji odpadów, na terenie gminy można zlokalizować punkt ich zagęszczania i sortownię.

W miarę rozwoju systemu, powinien on w coraz większym stopniu uwzględniać segregację odpadów.

W zakresie utylizacji odpadów preferuje się wspólne działania z gminami sąsiednimi.

Elektroenergetyka

Zaopatrzenie w energię elektryczną Gminy odbywa się ze stacji 110/15 kV Ostróda, 110/15 Olsztynek i 110/15 kV Nidzica poprzez PZ SAMIN 15/15 kV pracujący w relacji linii 15 kV.

Przez teren gminy, biegnie istniejąca napowietrzna elektroenergetyczna linia przesyłowa o napięciu 220kV relacji SE Olsztyn I- Se Włocławek Azoty. Zgodnie z planem rozwoju Krajowej Elektroenergetycznej Sieci Przesyłowej na terenie gminy planowana jest budowa napowietrznej dwutorowej elektroenergetycznej linii przesyłowej o napięciu 2x40kV relacji SE Płock – SE Olsztyn Mątki po nowej trasie zbliżonej do trasy istniejącej linii 220kV. W okresie przejściowym jeden tor może pracować na napięciu 220kV.

Dla istniejącej elektroenergetycznej linii 220kV wymagany jest pas technologiczny o szerokości 50m (po 25m od osi linii w obu kierunkach w rzucie poziomym). Dla planowanej dwutorowej elektroenergetycznej linii 2x400kV wymagany jest pas technologiczny o szerokości 70m (po 35m od osi w obu kierunkach w rzucie poziomym). W pasie technologicznym elektroenergetycznych linii przesyłowych 220kV i 400kV:

- obowiązuje zakaz realizacji budynków mieszkalnych oraz obiektów budowlanych przeznaczonych na stały pobyt ludzi. Warunki lokalizacji pozostałych obiektów budowlanych nieprzekraczalnych na stały pobyt ludzi muszą uwzględniać wymogi określone w przepisach odrębnych oraz normach dotyczących projektowania linii elektroenergetycznych.*
- Lokalizacja obiektów budowlanych zawierających materiały niebezpieczne pożarowo, stacji paliw i stref zagrożeń wybuchem w pobliżu linii elektroenergetycznej powinna uwzględnić wymogi określone w przepisach odrębnych oraz normach dotyczących projektowania linii elektroenergetycznych.*

- *Zakazuje się tworzenia hałd nasypów oraz sadzenia roślinności wysokiej pod linią i w odległości 5,5 m dla linii 220kV oraz 6,5 m dla linii 400kV, od rzutu poziomego skrajnego przewodu fazowego (w świetle koron).*
- *Dopuszcza się wykonanie napraw oraz prac remontowych i konserwacyjnych na istniejącej linii.*
- *W ww. strefie istnieje możliwość upraw rolnych, szkółek itp.*

Zarówno konfiguracja sieci elektroenergetycznej jak i stan urządzeń zasilających zapewnia wystarczającą dyspozycyjność i duże możliwości przesyłowe, gwarantujące właściwe zabezpieczenie potrzeb elektroenergetycznych gminy.

Na większości obszaru gminy, ewentualne plany inwestycyjne wymagające zabezpieczenia elektroenergetycznego można realizować po wykonaniu lokalnych dowiązań do istniejącej sieci SN15 kV i wybudowaniu stacji 15/0,4 kV w zależności od potrzeb.

Energetyka wiatrowa.

Na terenie gminy Grunwald nie przewiduje się lokalizowania elektrowni wiatrowych. Podstawą takiej decyzji są obowiązujące rozwiązania prawne, analizy wynikające z badań ochrony środowiska – szczególnie siedlisk ptaków chronionych oraz sąsiedztwa z zespołem historycznym Pola Bitwy pod Grunwaldem.

6. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym

W zakresie obsługi ludności:

1. Dokończenie budowy hali sportowej przy Gimnazjum w Stębarku;
2. Budowa sali gimnastycznej w Gierzwałdzie wraz z łącznikiem, w którym znajdować się będą dodatkowe klasy i stołówka;
3. Powiększenie terenu obecnie zajmowanego przez Muzeum Bitwy Grunwaldzkiej o około 30 ha pod infrastrukturę związaną z obsługą ruchu turystycznego z obiektami hotelowymi, parkingami, miejscami postojowymi z małą architekturą itp.

4. Utworzenie domu opieki w gminie;
5. Utworzenie dziennego domu pomocy społecznej.
6. *Zwiększenie jakości usług publicznych, w tym budowa, przebudowa i urządzenie placów zabawa, boisk wiejskich i terenów rekreacyjnych służących społeczności lokalnej.*
7. *Budowa placu zabaw i terenu rekreacyjnego służącego społeczności lokalnej w sołectwie Mielno - działka ew. nr 189/4 obręb Mielno.*

W zakresie komunikacji:

Do zadań wykonywanych przez samorząd powiatowy należy:

- modernizacja do klasy Z dróg w układzie podstawowym oraz ich utrzymanie,
- budowa parkingów przy tych drogach.

Do zadań wykonywanych przez samorząd gminny należy:

- prowadzenia ruchu rowerowego – trasy lokalne nad brzegami jezior i w miejscach atrakcyjnych turystycznie,
- lokalizacja parkingów w miejscach atrakcyjnych dla turystów – współpraca z samorządami wojewódzkim i powiatowym,
- modernizacja odcinków dróg gminnych i powiatowych (samorząd powiatowy) w celu usprawnienia funkcjonowania układu komunikacyjnego gminy.

W zakresie infrastruktury technicznej:

1. Rozpoczęcie budowy wodociągu zbiorowego w miejscowościach Góry Łubiańskie, Łubianek, Ulnowo.
2. Budowa kanalizacji sanitarnej w granicach określonych aglomeracją Gierzwałd oraz w miejscowościach Grunwald, Stębark, Zybułtowo.
3. Opracowanie koncepcji gazyfikacji gminy.

7. Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym, zgodnie z ustaleniami planu zagospodarowania przestrzennego województwa i ustaleniami programów, o których mowa w art. 48 ust. 1

Do zadań wynikających z Planu Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Warmińsko-Mazurskiego, należą:

- Budowa drogi S7 Warszawa – Gdańsk na odc. Olsztynek – Miłomłyn, Nidzica – Napierki.*
- Budowa linii 400kV Olsztyn Mątki – Płock.*
- Ochrona cennych zasobów przyrodniczych na terenie Parku Krajobrazowego Wzgórz Dylewskich*

8. Ponadlokalne inwestycje celu publicznego wynikających z opracowanych programów administracji rządowej oraz innych opracowań.

- 1. Do zadań wykonywanych przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad należą:*
 - budowa drogi ekspresowej S7*
- 2. Do zadań wykonywanych przez samorząd wojewódzki należą:*
 - modernizacja do klasy G oraz utrzymanie drogi wojewódzkiej nr 542 Rychnowo – Działdowo;*
 - modernizacja do klasy Z oraz utrzymanie drogi wojewódzkiej nr 537*
 - budowa parkingów i chodników w przebiegach przez miejscowości tych dróg;*
- 3. Do zadań wykonywanych przez PSE S.A. należą: Budowa napowietrznej dwutorowej elektroenergetycznej linii przesyłowej o napięciu 2x400kV łączącą relacji SE Płock – SE Olsztyn Mątki po nowej trasie zbliżonej do trasy istniejącej linii 220kV. W okresie przejściowym jeden tor może pracować na napięciu 220kV. Istniejąca linia 220kV zostanie zmontowana.*
- 4. Do zadań wykonywanych przez Polską Spółkę Gazownictwa należą: budowa gazociągów tranzytowych wysokiego ciśnienia DN 200 Jemiołowo–Szyldak.*

9. Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych, w tym obszary wymagające przeprowadzenia scaleń i podziału nieruchomości, a także obszary rozmieszczenia obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2000 m² oraz obszary przestrzeni publicznej

W granicach gminy obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów odrębnych to tereny pod budowę i rozbudowę cmentarzy. Ponadto przed sporządzeniem miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego pod lokalizację cmentarza, niezbędne jest wykonanie badań warunków gruntowo-wodnych.

W studium nie wyznacza się:

- a) obszaru rozmieszczenia obiektu handlowego o powierzchni sprzedaży powyżej 2000m²,
- b) obszarów wymagających scaleń i podziałów nieruchomości,
- c) obszarów przestrzeni publicznej.

10. Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić miejscowy plan zagospodarowania przestrzennego, w tym obszary wymagające zmiany przeznaczenia gruntów rolnych i leśnych na cele nierolnicze i nieleśne

W pierwszej kolejności Samorząd powinien opracować miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego w miejscowościach o spodziewanym dużym ruchu budowlanym należy do nich rejon Pól Grunwaldzkich i miejscowości Stębark oraz wsi Gierzwałd. Poza wymienionymi miejscowościami Rada Gminy może podjąć uchwałę na opracowanie planów miejscowych na innym obszarze jeżeli będzie to wynikało z interesów gminy.

11. Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej

11.1. Rolnictwo

Rolnictwo, jak i pozostałe funkcje gospodarcze, obecnie ulega transformacji wynikającej z funkcjonowania gospodarki rynkowej oraz działań przygotowujących polski sektor rolny do integracji ze strukturami europejskimi.

O kierunku rozwoju rolnictwa w gospodarce rynkowej przesądzają warunki przyrodniczo rolnicze i ekonomiczne, które mają bezpośredni wpływ na opłacalność produkcji.

Należy zadbać o tworzenie warunków do powstawania gospodarstw farmerskich, rodzinnych, dużych (około 100 ha i więcej) oraz grup producenckich z gospodarstw na mniejszych areałach.

Ważnym czynnikiem stymulującym rozwój gospodarczy jest stwarzanie przez samorząd warunków sprzyjających nowym inwestycjom związanym z przetwórstwem rolno – spożywczym (przestrzenne przygotowanie terenów, uzbrojenie w infrastrukturę techniczną itp.).

Najkorzystniejsze warunki do rozwoju rolnictwa występują w zachodniej i południowo - zachodniej części gminy. Dobre gleby (kompleks pszeny dobry oraz żytni dobry z bardzo szerokim wachlarzem doboru roślin uprawnych, mniejsza niż na pozostałym obszarze gminy wrażliwość terenu na antropopresję, zasoby gruntów Skarbu Państwa do zagospodarowania, położenie w niewielkiej odległości od aglomeracji Olsztyńskiej, to zespół cech, który stanowi potencjał do rozwoju rolnictwa.

Dodatkowy potencjał do rozwoju gospodarczego stanowi powiązanie komunikacyjne gminy:

- przez drogę ekspresową nr 7 - z krajowym systemem dróg szybkiego ruchu.
- przez drogę wojewódzką (Rychnowo – Działdowo) powiązanie całej gminy z drogą ekspresową oraz z podstawowym układem komunikacyjnym województwa warmińsko – mazurskiego.

Korzystne warunki do rozwoju gospodarczego występują także w środkowej i północnej części gminy. Ograniczenia na tym obszarze stanowią tereny objęte ochroną, na których gospodarstwa rolne będą uzupełnieniem funkcji turystycznej lub odwrotnie w zależności od lokalnych warunków.

Postuluje się na obszarach wrażliwych na antropopresję wprowadzanie rolnictwa opartego o ekologiczne zasady gospodarowania (zintegrowanego), które na obszarze tej gminy ma wyjątkowo sprzyjające warunki rozwoju przez brak zanieczyszczeń środowiska przyrodniczego. Produkty rolne wytwarzane w takich gospodarstwach są poszukiwane na rynkach krajowych i za granicą.

W ramach prac przygotowujących sektor rolny do integracji z Unią Europejską postuluje się przyjąć następującą politykę przestrzenną w dziedzinie rolnictwa:

- wykorzystanie w maksymalnym stopniu programów pomocowych UE do tworzenia prawidłowej struktury gospodarstw rolnych, poprawy warunków życia ludności wiejskiej i likwidacji bezrobocia na wsi;
- tworzenie dużych (ok. 100 ha) gospodarstw rolnych głównie nastawionych na produkcję roślinną oraz chów bydła (środkowa część gminy);
- tworzenie gospodarstw specjalistycznych hodowlanych o mniejszym areale;
- organizacja skupu, przetwórstwa i sprzedaży artykułów rolniczych ;
- zrównoważone respektowanie wymogów środowiska w rolnictwie;
- poprawa warunków życia ludności na wsi poprzez rozbudowę systemów infrastruktury technicznej oraz społecznej;
- rozwój produkcji alternatywnej na terenach wiejskich w sąsiedztwie lasów jak: uprawa i zbieranie ziół, zbiory runa leśnego oraz rozwój pszczelarstwa;
- rozwój przetwórstwa rolno - spożywczego w oparciu o lokalne produkty.

11.2. Leśnictwo

Lasy terenu gminy wchodzą w skład obszaru lasów wielofunkcyjnych, tj. spełniających funkcje: ochrony przyrody, rekreacji i turystyki, produkcji drewna. Ze względu na niską lesistość gminy i położenie na obszarze Garbu Lubawskiego, który jest obszarem wododziałowym niezbędnym kierunkiem jest dolesianie gruntów mało przydatnych rolniczo. Pozwoli to na poprawę funkcjonowania małej retencji na obszarach wododziałowych, na których leżą tereny gminy.

Ze względu na wielostronne funkcje lasów w zagospodarowaniu przestrzennym, działalność gospodarcza winna być prowadzona z zachowaniem rozwoju zrównoważonego i zmierzać do:

- zachowania biologicznej różnorodności lasów,
- utrzymania ich produkcyjnej zasobności,

- zachowania w równowadze ekosystemów leśnych,
- ochrony zasobów glebowych i wodnych w lasach,
- wykorzystania lasów dla celów edukacji ekologicznej,
- zwiększenia lesistości na terenach mało przydatnych rolniczo i przyległych do istniejących kompleksów leśnych.

Zadaniem współczesnego leśnictwa jest znalezienie kompromisu między zasadnym prawem ludzi do wypoczynku w lesie, a ochroną jego ekosystemów i zasobów produkcyjnych. Ochrona zasobów leśnych może być realizowana przy spełnieniu następujących zasad polityki przestrzennej:

- zakaz realizacji zakładów przemysłowych składowisk nieczystości i odpadów stałych i płynnych w lasach;
- zakaz realizacji obiektów ferm zwierzęcych drobiarskich i trzody chlewnej w odległości poniżej 400 m od skraju kompleksów leśnych z uwagi na szkodliwe dla drzewostanów związki areozoli generowane przez obiekty fermowe;
- zakaz budowy obiektów turystycznych całorocznych i sezonowych wewnątrz kompleksów leśnych powyżej 2000 ha;
- prace melioracyjne w pobliżu zwartych kompleksów leśnych winny być poprzedzone oceną ich wpływu na lasy;
- przy obiektach rekreacyjnych zlokalizowanych w lasach należy wyznaczyć obszar do zagospodarowania i użytkowania zgodnie z zasadami przewidzianymi dla lasów rekreacyjnych;
- w celu wzbogacenia granicy las - pole i las - woda należy pozostawić pasy ochronne o szerokości 20 – 30 m złożone z roślinności zielnej, krzewów, niskich drzew i luźnego pietra górnego jako strefy ekotonowej.

12. Obszary szczególnego zagrożenia powodzią oraz osuwania się mas ziemnych

W granicach gminy Grunwald nie występują obszary narażone na osuwanie się mas ziemnych.

Występują natomiast obszary szczególnego zagrożone powodzią od rzeki Drwęcy wyznaczone w ramach Studium ochrony przeciwpowodziowej i wskazane na załączniku

graficznym do studium. Tereny te występują wzdłuż północnowschodniej granicy gminy i zostały podzielone na obszary z prawdopodobieństwem wystąpienia powodzi raz na 10 lat (p10%) i raz na 100 lat (p1%).

Podstawowe działania związane z ochroną przeciwpowodziową obejmują przede wszystkim zapewnienie pełnej sprawności technicznej istniejących urządzeń przeciwpowodziowych poprzez prowadzenie remontów, konserwacji oraz bieżących napraw wynikających z dokonywanych okresowo przeglądów.

Na obszarach szczególnego zagrożenia powodzią obowiązują zakazy i nakazy zawarte w przepisach ustawy Prawo wodne z dnia 18 lipca 2001r.

13. Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopalin filar ochronny

W granicach gminy Grunwald w/w obszary mogą być wyznaczone w złożach wymienionych w pozycji 3.6, o ile wymagać tego będą przepisy prawa geologicznego i górniczego z tytułu warunków eksploatacji w/w złóż.

14. Obszary pomników zagłady i ich stref ochronnych oraz obowiązujące na nich ograniczenia prowadzenia działalności gospodarczej, zgodnie z przepisami ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz. U. Nr 41, poz. 412 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz. 1271)

W granicach gminy Grunwald nie występują w/w obszary

15. Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji, rekultywacji lub remediacji oraz obszary zdegradowane

W studium wyznacza się obszary do rekultywacji terenu po wyeksploatowaniu kopalin. W/w rekultywację obszarów poeksploatacyjnych surowców mineralnych wykonuje się na podstawie przepisów o ochronie gruntów rolnych i leśnych w związku

z przepisami geologicznymi i górniczymi. Obszary zrehabilitowane można przeznaczyć na tereny turystyki i rekreacji i odnawialnych źródeł energii wykorzystujących energię słoneczną.

16. Granice terenów zamkniętych i ich strefy ochronne

W granicach gminy Grunwald nie występują w/w tereny i ich strefy.

17. Inne obszary problemowe, w zależności od uwarunkowań i potrzeb zagospodarowania występujące w gminie

W studium nie wyznacza się w/w obszarów.

18. Obszary funkcjonalne o znaczeniu lokalnym

W studium nie wyznacza się w/w obszarów.

INTERPRETACJA NIEKTÓRYCH POJĘĆ PRZYJĘTYCH W STUDIUM GMINY

Agroturystyka

Dodatkowa działalność gospodarcza w dziedzinie turystyki w oparciu o gospodarstwo rolne, zabezpieczająca miejsca noclegowe i wyżywienie.

Antropopresja

Działalność człowieka powodująca zmiany w środowisku przyrodniczym. Antropopresja ma na ogół skutki negatywne np. zanieczyszczenie wód, powietrza, hałas, wyrąb lasów itp.

Infrastruktura techniczna –

Należy przez to rozumieć obiekty i urządzenia techniczne służące zaspokajaniu potrzeb bytowych i gospodarczych w danym układzie osadniczym, na które składają się : system komunikacji i transportu (drogi, ulice, itp.) oraz uzbrojenia (wodociągi i kanalizacja, sieci energetyczne i telekomunikacyjne, itp.),

jednostka osadnicza oznacza skupisko istniejącej zabudowy posiadające funkcje mieszkania, pracy i wypoczynku, której przypisana jest określona nazwa.

nowa zabudowa może być realizowana w nawiązaniu do istniejących jednostek osadniczych oznacza, że nowa zabudowa powiązana jest z istniejącą jednostką osadniczą wspólnym systemem uzbrojenia w infrastrukturę techniczną jak zaopatrzenie w wodę, kanalizację sanitarną, energię elektryczną i system komunikacyjny i oddalona od niej na mniej niż 150,00 m.

Struktura przestrzenna zabudowy wsi, którą stanowi:

- **zabudowa skupiona** charakteryzująca się znacznym stopniem skupienia zabudowy i wyraźnym kształtem obrysu zewnętrznego. Z reguły stanowią ją jednostki osadnicze z ciągłą, zwartą zabudową w większości ukształtowane historycznie na zabytkowym układzie drogowym z częścią usługową, produkcyjną i mieszkalną;
- **zabudowa rozproszona** charakteryzująca się małym stopniem skupienia bez wyraźnego obrysu zewnętrznego. Jest to z reguły zabudowa mieszkalno – produkcyjna powiązana bezpośrednio z miejscem pracy tj. rolna, rybacka lub leśna.

Rolnictwo ekologiczne (zintegrowane)

Rolnictwo ekologiczne polega na wykorzystaniu zasad funkcjonowania agrosystemów i krajobrazu rolniczego. Rolnictwo to dopuszcza stosowanie środków chemicznych, ale po uprzednim rozpoznaniu niezbędnych potrzeb i właściwych proporcji.

Najważniejszymi cechami rolnictwa ekologicznego są :

- kompleksowy sposób traktowania procesów przyrodniczych, z którymi wiąże się produkcja rolna,
- zamknięty obieg substancji w obrębie gospodarstwa ze zróżnicowaną strukturą produkcyjną
- duża dbałość o glebę i dobre odżywienie organizmów ją zamieszkujących

W rolnictwie ekologicznym podstawową zasadą jest prowadzenie racjonalnej gospodarki rolnej, a nie zakaz intensywnej produkcji.

Usługi komercyjne - należy przez to rozumieć usługi o charakterze rynkowym, nastawione na osiągnięcie zysku;

Usługi nieuciążliwe - należy przez to rozumieć usługi związane z obiektami nie zaliczanymi do szczególnie pogarszających stan środowiska i zdrowia ludzi lub mogących pogorszyć stan środowiska, nie emitujące nieprzyjemnych zapachów, widocznych dymów i oparów, nie wymagające składowania odpadów na otwartej przestrzeni, a także nie generujące hałasu o dużym natężeniu w porze nocnej (np. lokale gastronomiczne z działalnością nocną) oraz nie powodujące innych uciążliwości poza granicami nieruchomości;

usługi oświaty - należy przez to rozumieć w szczególności przedszkole, szkołę podstawową, gimnazjum;

usługi publiczne - należy przez to rozumieć usługi mające na celu realizację celów publicznych